

Yanj nihánj taj xna'anj che'é nij rasuun tihaan nacá Jesucristó rihaan síí cu'naj Juan a

1 Nihánj me nij rasuun tihaan nacá Jesucristó rihaan nij síí 'yaj suun rihaan so', ndaa vaa cataj xna'anj ma'lan Diose rihaan so', ne rasuun guun ra'yanj ya vaa güii me nij rasuun yo' ei. Ne Jesucristó ro', so' me síí ca'néé se-mozó rihaan síí cu'naj Juan síí nuu 'yaj suun rihaan so', ne dan me se xcaj síí cu'naj Juan cuentá che'é nu' nij rasuun nihánj, qui'yaj Jesucristó ei. ²Ne síí cu'naj Juan me síí ataj xna'anj nihánj rihaan nu' nij yuvii che'é nu' se-nanq Diose ndaa vaa cataj xna'anj Jesucristó rihaan so', ne rasuun quene'en ma'lan so' me nu' nij rasuun nihánj adonj. ³Ne cavií sa' uxrá nij síí nayaq nanq nihánj rihaan tuvi', ne tananq uún ne cavií sa' nij síí a'néé sa' nanq nihánj, sese ya 'yaj nij so' ndaa vaa taj nanq no rihaan yanj nihánj chuguanj. 'O se daj doj quisij ya güii ca'na' nij rasuun yo' ei.

⁴⁻⁵Dan me se 'unj sij cu'naj Juan me síí 'yaj yanj nihánj, ca'nej 'unj rihaan cunu' chij ya x'ne' nij soj sij man estado Asia sij amán rá ni'yaj man Jesucristó a. Dan me

se me rá 'unj qui'yaj ndo'o Diose qui'yaj ndo'o Nimán Diose qui'yaj ndo'o Jesucristó qui'yaj ndo'o se luj che'é nij soj, ne me rá 'unj gaa xej nimán soj, quilyaj nij so' adonj. Ne Diose ro', me síí nicun' yaj, ne asij naá nicun' so', ne vaa güii ca'na' so' adonj. Ne Nimán Diose ro', vaa guee inanj, ne chij ya se nucuaj nicaj so', ne nicun' so' rihaan xrúún Diose chruun xlá rej rii ta'nga' Diose ei. Ne dan me se Jesucristó me síí nata' nanq ya rihaan ní', ne so' me síí cunuu i'na' uún asino yaan rihaan cunudanj nij síí cavií síí cunuu i'na' uún vaa güii, ne uun chij so' rihaan cunudanj nij síí nicaj suun rey man rihaan chumii nihánj adonj.

Ne Jesucristó me síí 'ee rá man ní', ne aj tinanii so' man ní' rihaan cacun' tumé ní' gaa cavií so' a. ⁶Ne cune' so' man ní' guun ní' síí nicaj suun rey ne guun ní' xrej nuu rihaan Rej so' Diose a. Ne veé guun chij so' nu' cavií nu' ca'anj adonj. Veé danj gaa ya ei.

⁷Dan me se ca'na' so' xráá ngaa, ne quene'en cunudanj nij yuvii man

so', ne ndaa nij síi qui'yaj sayuun man so' quene'en man so', ne go' cunudanj nij yuvii man rihaan chumiij cuixru' nimán nij so', che'é rej quinano ndo'o rá nij so' che'é cacun' tumé nij so' adonj. Veé dānj gaa ya ei.

⁸Ne Diose síi 'nij ra'a man ní' taj: —'Unj me se ase vaa letrá A ga letrá Z vaa 'unj a. Dan me se veé 'unj nicun' asij rque, ne veé 'unj canicun' nu' cavii nu' ca'anj adonj. Dan me se veé 'unj nicun' yaj, ne veé 'unj nicun' asij naá, ne vaa güii cuchi'j yá 'unj rihaan soj a. Ne 'unj me síi güun nucuaj qui'yaj cunudanj a —taj Diose síi 'nij ra'a man ní' a.

Nanq nihánj taj xna'anj daj
vaa Jesucristó gaa curuvi' so'
rihaan síi cu'naj Juan a

⁹'Unj sij cu'naj Juan ro', tinúu soj mé 'unj, ne síi ran' sayuun ga soj mé 'unj, ne síi nucuaj nimán rihaan sayuun mej ga soj, ne dānj ran' ní' che'é se sij me rá güun chij Diose rihaan chumiij nihánj me nu' ní' a. Dan me se yáán 'unj yo'óo naj tanuu na ya'anj yo'óo cu'naj Patmos, ne yo' me rej ca'néé nii manj che'é se sij nata' se-nanq Diose mej ne sij taj xna'anj nanq che'é Jesucristó mej a. ¹⁰Ne 'o güii na'víj ní' rihaan síi 'nij ra'a man ní' me se quene'en nimanj rasuun, ne dan me se rej xcoj ro', nucuaj ndo'o ca'mii yo' so' cunoj, ne daj se uun rá' gaa a'yánj nii chruun a'yánj ro', danj guun raj gaa cunoj se-nanq so' adonj. ¹¹Ne cataj so':

—'Unj ro', me ya síi canicun' asij rque, ne veé 'unj canicun' nu' cavii nu' ca'anj adonj —taj so' a. Dan

me se cataj so'— Cachron so' nana che'é nu' nij rasuun quene'en so' rihaan yanj, ne ca'nej so' rihaan nij síi amán rá ni'yaj manj yanj chij chuman' á. Dan me se rihaan nij síi man Efeso do', rihaan nij síi man Esmirna do', rihaan nij síi man Pérgamo do', rihaan nij síi man Tiatira do', rihaan nij síi man Sardis do', rihaan nij síi man Filadelfia do', rihaan nij síi man Laodicea do', ca'nej so' yanj yo' á —taj so' cunoj a.

¹²Gaa ne canicaj 'unj ni'yaj 'unj man síi ca'mii nana dan rihanj, ne quene'enj chij aga' oró míi aga' taj aga' ya'an a. ¹³Ne tanuu nij aga' taj aga' ya'an ro', quene'enj 'o síi nicaj yu'unj man yuvii, ne nuu so' yatzíj xcaan, ne 'nij catuun so' merque caxra' anó ndaa rucuaa so' a. Ne merque aga' oró míi me yo' a. ¹⁴Ne raq so' do', yuvé raq so' do', me se catzii ndo'o vaa yo' a. Dan me se ase vaa cachij xráá matzinj catzii do', ase vaa yu've' do', dānj vaa raq so' a. Ne rlij rihaan so' ro', ase vaa ya'an vaa yo', chuguun yo' a. ¹⁵Ne tacoo so' ro', ase vaa aga' bronce maree axrij ya'an nii man rque chrúun hornó vaa tacoo so' a. Ne daj se uun rá' unó' cayuj vaj chráá xij ro', danj guun raj cunoj nana ca'mii so' a. ¹⁶Ne ra'a so' rej nuva' so' ro', coro' so' chij yati', ne neé espadá sihaa nu' nihá rihaan curihanj tu'va so', ne ase vaa nucuaj ndo'o chuguun güii ro', danj vaa chuguun nu' so' ni'yaj 'unj man so' a.

¹⁷Dan me se gaa quene'en 'unj man so', ne naxrú' 'unj ca'anj quináá 'unj rihaan yo'óo tacoo so',

ne ase vaa síí cavi' ro', dānj vaa 'unj a. Dan me se cuta' so' ra'a so' rej nuva' so' xráj, ne cataj so':

—Se cuchu'ví' so' ma!. 'Unj ro', me síí táá yaqan rihaan cunudanj, ne veé 'unj me síí nocó' xcó rihaan cunudanj adonj.¹⁸ Ne síí vaa i'na' mej a. Dan me se cavi' 'unj, tzaj ne cuano nihánj me se vaa i'na' uún 'unj, ne dan me se yo'o gaa i'na' 'unj nu' cavii nu' ca'anj adonj. Ne 'unj ro', me síí no xcúún cataj me síí cavi' ne me síí ca'anj rej manij síí cavi' adonj.

¹⁹"Che'é dan me cachron so' nana rihaan yanj che'é nu' se vaa quene'én so' nihánj, ne dan me se cachron so' che'é rasuun man cuano, ne cachron so' che'é rasuun ca'na' rej rihaan ni' a. ²⁰Ne nihánj me se cataj xna'anj 'unj che'é chij nij yati' taj ra'aj ne'én so' do', che'é chij nij aga' oró míí aga' taj aga' ya'an do' a. Dan me se chij nij yati' do', nij aga' taj aga' ya'an do', ma'an nij yuvij amán rá ni'yaj manj yanj chij nij aman' me nij rasuun yo' a —taj so' rihanj a.

Naná nihánj me naná ca'anj
rihaan niж síí amán rá ni'yaj man
Jesucristó ne chuman' Efeso a

2 Gaa ne cataj so' rihanj a:

—Nana nihánj me nana cachron so' ca'nej so' rihaan niж síí amán rá ni'yaj manj ne chuman' Efeso á: "Dan me se nihánj me naná ca'mii 'unj sij nicaj chij yati' ra'a rej nuva' ei. Ne sij vaj sca'núj chij nij aga' oró míí taj aga' ya'an mej ei. Dan me se cuno soj sij ne chuman' Efeso a. ²Aj ne'én 'unj daj 'yaj soj se vaa 'yaj suun uxrá soj ne

nucuaj ndo'o vaa nimán soj rihaan sayuun adonj. Ne aj ne'enj se vaa na'vej uxrá rá soj ni'yaj soj man nij síí chil'i mei. Ne xá' nij síí tiha' yu'unj tu'va rma'an se vaa sij cune' Jesucristó natg' rihaan yuvij che'é so' me nij so', tzaj ne aj nuchruj raa soj che'é nij so', ne aj xcaj soj cuentá se vaa nuveé sij a'mii ya me nij so' a man adonj.³ Ne nucuaj ndo'o vaa nimán soj rihaan sayuun quiran' soj che'é rej sij nocó' manj me soj, ne ne ca'ne' a doj rá soj a ma!. ⁴Tzaj ne vaa 'o cacun' tumé soj rihanj se vaa asij rque doj me se caráj cochroj ndo'o soj rihanj, tzaj ne yaj me se do' do' ca'ne' rá soj aráj cochroj soj rihanj ei.

⁵"Che'é dan nanuj rá soj daj qui'yaj soj gaa ataa ca'anj yaníj soj rihanj, ne canicaj nimán soj, ne guun rá soj ndaq vaa guun rá soj asino yaqan á. Sese se canicaj nimán soj, ne cuchi' 'unj rihaan soj, ne ca'nee 'unj se-agá' soj aga' taj aga' ya'an rej nicun' yo' nanj adonj.

⁶Tzaj ne nihánj me se sa' qui'yaj soj, se vaa na'vej uxrá rá soj ni'yaj soj se vaa 'yaj nij síí nicolaíta, ne veé danj vaa guee, ne na'vej rá ma'anj ni'yaj 'unj se vaa 'yaj nij so' uún ma!. ⁷Dan me se sese taj yu'uixréé soj, ne no xcúún soj cuno soj nana nihánj nana taj xna'anj Nimán Diose rihaan niж síí amán rá ni'yaj manj ne 'o 'o chuman' a. Dan me se rihaan síí 'yaj canaán rihaan nu' sayuun me se rque 'unj chruj man raa chruun qui'yaj gaa i'na' yuvij nu' cavii nu' ca'anj ga Diose cha so', ne chruun yo' ro', nicun' rej sa' ndo'o rej rihaan ma'an Diose ei." Veé danj síí nana cachron so' ca'nej

so' rihaan nij síí amán rá ni'yaj manj né chuman' Efeso a —taj so' rihanj a.

Nanä nihánj me nanä ca'anj
rihaan nij síí amán rá ni'yaj man
Jesucristó né chuman' Esmirna a
8Gaa né cataj uún so' rihanj a:
—Nanä nihánj me nanä cachron
so' ca'nej so' rihaan nij síí amán rá
ni'yaj manj né chuman' Esmirna
a: “Dan me se nihánj me nana
ca'mii 'unj sij nicun' asij rque do',
sij canicun' nu' cavii nu' ca'anj do',
né sij cavi' mej, tzaj né cunuú i'na'
ya uún 'unj ei. **9**Ne'én 'unj daj vaa
sayuun ran' nij soj sij man chuman'
Esmirna, né ne'én 'unj se vaa niqe
ndo'o soj adonj. Tzaj né rihaan
Diose me se síí ru'vee me ya soj ei.
Né vaa nij síí tu'va rma'an taj se
vaa yuvij israelitá me nij so', tzaj né
nuvéé sij israelitá me ya nij so' ma'.
Maqan sij tucu'yón se-nanä Satanás
me nij so' nanj á. Né ne'én 'unj
se vaa a'mii nij so' nanä nij che'é
soj ei.

10"Tzaj né a doj sé cuchu'vi' soj
che'é sayuun quiran' soj ma!. Dan
me se síí chree ro', me se caxrui
so' taga' man ta'aj soj, che'é rej
cuchu'vi' soj né tanaj soj tucuáán
sa' ei. Né chi' güii quiran' soj
sayuun danj chuguanj. Dan me se
ndá' se ticavil' nii man soj, tzaj né
yo'q canoco' soj manj, né vaa güii
rque 'unj 'o cachriin cunuú raq soj,
che'é rej sij gaa i'na' nu' cavii nu'
ca'anj ga Diose güun soj ei. **11**Dan
me se sese taj yu'uj xréé soj, né no
xcuúñ soj cuno soj nana nihánj nana
taj xna'anj Nimán Diose rihaan
nij síí amán rá ni'yaj manj né 'o 'o

chuman' a. Dan me se sé quiran' síí
qui'yaj canaán yo' sayuun asa' cavi'
uún nij síí tumé cacun' a ma!.” Veé
danj síj nanä cachron so' ca'nej so'
rihaan nij síí amán rá ni'yaj manj
né chuman' Esmirna a —taj uún so'
rihanj a.

Nanä nihánj me nanä ca'anj
rihaan nij síí amán rá ni'yaj man
Jesucristó né chuman' Pérgamo a
12Gaa né cataj uún so' rihanj a:
—Nanä nihánj me nanä cachron
so' ca'nej so' rihaan nij síí amán rá
ni'yaj manj né chuman' Pérgamo
a: “Dan me se nihánj me nana
ca'mii 'unj sij nicaj neé espadá
sihaq nu' niha rihaan rihaan soj
sij né chuman' Pérgamo a. **13**Ne'én
'unj rej né nij soj, se vaa uun chij
ndo'o Satanás rej yo' ei. Tzaj né
yo'q nocoo' soj manj, né ne tanaj xco
soj se-tucuanj 'unj ma!. Dan me se
vaa síí cu'naj Antipas síí yo'q nata'
rihaan yuvij che'é 'unj, né nda' se
ticavil' nii man soj rej né soj rej
né ma'an Satanás, tzaj né ne ca'ne'
rá soj ga se-nanaj ma!. **14**Tzaj né
vaa doj cacun' tumé soj rihanj,
se vaa maan sca'núj soj 'nij síí
nocoo' se-nanä síí cu'naj Balaam síí
tucu'yón rihaan síí cu'naj Balac se
vaa ca'nej soj tucuáán chi'ii nimán
nij síí israelitá se vaa cha nij síí
israelitá rasuun rqué nii rihaan nij
ya'anj cacój nij tuví' Balac né qui'yaj
nij soj cacun' ga chaná, né dan
me se quiril' nij síí israelitá rihaan
Diose, qui'yaj cacun' yo' ei. **15**Né
tananj uún, né man ta'aj nij síí nicaj
se-tucuanj nij síí nicolaíta sca'núj
soj uún ei. Dan me se nachrí' 'unj
ni'yaj 'unj tucuáán yo' ei.

16"Che'é dan canicaj nimán soj, tanáj soj chrej chi'i yo' ei. Se taj, ne ra'yanj cuchil 'unj rihaan soj, ne nicaj 'unj neê espadá nuu tu'vaj cunul 'unj ga' nij soj adonj. **17**Sese taj yu'uj xréé soj, ne no xcúún soj cuno soj nanaq nihánj nanaq taj xna'anj Nimán Dioseq rihaan nij síi amán rá ni'yaj manj ne 'o 'o chuman' a. Rihaan síi 'yaj canaán ro', rque 'unj se cu'naj maná se 'nij yuveq chá so', ne caxril 'unj 'o yahij catziil ston so', ne quino naca 'o se-chuviil yo'o so' nicaj síi qui'yaj canaán, ne dan me se taj a 'ó síi ca'vee nayaq nanaq yo' a ma'. Maan se orúu'ní síi nicaj yahij catzii yo' me síi quene'en me taj yo' nanaq adonj." Veé danj síj nanaq cachron so' ca'nej so' rihaan nij síi amán rá ni'yaj manj ne chuman' Pérgamo a —taj so' rihanj a.

**Nanaq nihánj me nanaq ca'anj
rihaan nij síi amán rá ni'yaj man
Jesucristó ne chuman' Tiatira a**

18Gaa ne cataj uún so' rihanj a:
—Gaa ne cachron so' nanaq nihánj ne ca'nej so' rihaan nij síi amán rá ni'yaj manj ne chuman' Tiatira a: "Dan me se nanaq nihánj me nanaq ca'mii 'unj ta'nij Dioseq cuno soj, ne 'unj ro', ase vaa ya'an vaa rlii rihanj, ne ase vaa aga' bronce maree vaa tacój a. **19**Ne'éen 'unj daj 'yaj nij soj se vaa 'ee rá soj tinúú soj ne yo'o amán rá soj ni'yaj soj manj ne 'yaj suun soj che'é tinúú soj ne yo'o nucuaj vaa nimán soj rihaan sayuun a. Dan me se doj a 'yaj suun soj yaj adonj. Gaa guun che'e soj canoco' soj manj me se doj doj 'yaj suun soj ndal rá se 'yaj soj yaj ei.

20Tzaj ne vaa cacun' tumé soj rihanj se vaa a'vej rá soj cayáán chanq cu'naj Jezabel ga soj a. Ne no' me níi taj se vaa chanq nata' se-nanaq Dioseq me no', ne tucu'yón no' man yuvij, ne tiha' yu'unj no' man nij síi 'yaj suun rihaan ma'anj ei. Ndaa síj, gaa ne 'yaj nij so' cacun' ga chanq ne chá nij so' rasuun rqué nii rihaan ya'anj cacój nii uún adonj.

21Ne ca'ne' raj cachen doj güii che'é rej guun raj se vaa canicaj nimán no' ne tanáj no' chrej chi'i ne canoco' no' chrej sa' adonj. Tzaj ne na'vej rá no' canicaj rá no' ne tanáj no' se chi'i 'yaj no' ma!. **22**Che'é dan nihánj me se quirilij 'unj man no' rihaan chruun camá, ne nij síi qui'yaj cacun' ga no' ro', quiran' uxrá nij so' sayuun, qui'yáj adonj. Danj quiran' nij so' sese se canicaj nimán nij so' ne se tanáj xcó nij so' se vaa 'yaj nij so' ga no' ei. **23**Ne yo'o cavil' ta'níí chanq yo', qui'yáj, gaa ne quene'en cunudanj nij síi amán rá ni'yaj manj ne 'o 'o chuman' se vaa 'unj me síi acaj ndo'o cuentá daj vaa raq yuvij do', daj vaa nimán yuvij do', ne naru'vee 'unj rihaan 'o 'o nij soj che'é se vaa 'yaj 'o 'o nij soj chuguanj.

24"Ne nihánj me se ca'mii 'unj rihaan yo'ó nij soj sij maq chuman' Tiatira sij ne noco' tucuáán chi'i yo' a. 'O se tucuáán sca' yuve ndo'o me tucuáán noco' yo'ó nij so', rá ma'an nij so', tzaj ne se-tucuanj Satanás me yo' rihaan soj, ne ne naril soj tucuáán yo' a ma'. Dan me se taj che'é cuta' 'unj doj suun xráá soj a ma!. **25**Maan se yo'o noco' soj tucuáán nicaj soj ndaa se quisij güii cuchil 'unj rihaan

soj ei. ²⁶Né síí 'yaj canaán yo'q 'yaj suun suun ca'né! 'unj rihaan ndaa se cuchi! 'unj rihaan soj ro', guun chij so' rihaan nij chuman' na'vej rá canoco' manj, qui'yáj adonj. ²⁷Ne nicaj so' vará aga' hierró, ne tumé so' man nij so', ne dan me se ndaa rá se vaa 'yaj nii gaa uxra' nii xrui ro', danj gaa qui'yaj síí guun chij yo' chuguanj. ²⁸Dan me se ase vaa guun chij ma'anj qui'yaj Réj Diose ro', danj gaa guun chij so', ne rque 'unj yati' xta'ngaa urihan rej nichrun' rá ranga' rihaan so' adonj. ²⁹Sese taj yu'uj xréé soj, ne no xcúún soj cuno soj nana nihánj nana taj xna'anj Nimán Diose rihaan nij síí amán rá ni'yaj manj ne 'o 'o chuman' a." Veé danj síí nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij síí amán rá ni'yaj manj ne chuman' Tiatira a —taj so' rihanj a.

**Naná nihánj me nana ca'anj
rihaan nij síí amán rá ni'yaj man
Jesucristó né chuman' Sardis a**

3 Gaa ne cataj uún so' rihanj a:
—Naná nihánj me nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij síí amán rá ni'yaj manj ne chuman' Sardis a: "Dan me se nihánj me nana ca'mii 'unj síí nicaj Nimán Diose do', chij nij yati' do', rihaan soj síí man chuman' Sardis, ne Nimán Diose ro', vaa guee so', ne chij ya se nucuaj nicaj so' a. Ne'lén 'unj daj 'yaj nij soj, ne dan me se síí vaa i'na' ya nimán me soj, rá yuvij, tzaj ne ase vaa síí cavi' nimán vaa soj rihanj nanj adonj. ²Dan me se narii soj nej rihaan soj ruguanj. Tumé soj man ma'an soj, ne ca'nej soj se nucuaj nimán tinúú soj nij síí daj doj cavi'

nimán á. 'O se xcaj 'unj cuentá se vaa ny' se 'yaj soj, nuveé se aran' rá Diose me nij yo' ma!. Tadó soj ei.

³"Che'é dan nanuj rá soj nana tucu'yón nii man soj do', nana cuno soj do', ne yo'q qui'yaj soj ndaa vaa taj nana yo', ne canicaj nimán soj canoco' soj chrej sa' ei. Sese se tumé soj man soj, ne ase vaa 'na' síí ituu ro', danj gaa cuchij rihaan nij soj, ne se quene'en uxrá soj me orá me cuchij rihaan soj man adonj. ⁴Tzaj ne man ta'aj tuvi' soj síí man chuman' Sardis ne qui'yaj cacun' mei. Né che'é dan ase vaa síí nuu yatzíj naruvii ro', danj vaa nij so' cuano rihanj chuguanj. Né nij so' ro', vaa güii cunuú nij so' yatzíj catzii, ne cachee nij so' gaj adonj. 'O se no xcúún nij so' qui'yaj nij so' danj adonj. ⁵Dan me se cunudanj nij síí 'yaj canaán ro', vaa güii rque nii yatzíj catzii cunuú so', ne daj chihqá míj se tirí' 'unj se-chuvii so' no rihaan yanj no se-chuvii nij síí gaa i'na' qä Diose ny' cavig ny' ca'anj ma!. Né nata' 'unj rihaan Réj Diose, rihaan nij se-mozó so' do', se vaa me nij so' síí noco' manj adonj. ⁶Sese taj yu'uj xréé soj, ne no xcúún soj cuno soj nana nihánj nana taj xna'anj Nimán Diose rihaan nij síí amán rá ni'yaj manj ne 'o 'o chuman' a." Veé danj síí nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij síí amán rá ni'yaj manj ne chuman' Sardis a —taj so' rihanj a.

**Naná nihánj me nana ca'anj
rihaan nij síí amán rá ni'yaj man
Jesucristó né chuman' Filadelfia a**
⁷Gaa ne cataj uún so' rihanj a:
—Naná nihánj me nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij síí amán rá

ni'yaj manj ne chuman' Filadelfia a:
 "Dan me se nihánj me nana ca'mii
 'unj sij vaa sa' inanj sij ca'néé ya
 Diose rihaan chumij cung soj a. Ne
 'unj ro', me síí uun chij ndo'o ndqá
 vaa guun chij síí cu'naj David gaa
 naá adonj. Dan me se sese ca'núj
 'unj ta'yaa, ne taj síí quisij naráán
 ta'yaa yo' ma'. Ne sese caráán 'unj
 ta'yaa, ne taj síí quisij ca'nuu uún
 ta'yaa yo' ma'. ⁸Dan me se aj ne'én
 'unj daj 'yaj nij soj a. Ne nihánj me
 se xcaj soj cuentá se vaa aj ca'núj
 'unj ta'yaa rej rihaan soj, ne taj síí
 quisij naráán ta'yaa yo' ma'. Ne nij
 soj me se ndq' se nuveé sij nucuaj
 ndo'o nimán me soj, tzaj ne yo'o
 'yaj soj se-nanaj, ne ne cataj soj se
 vaa nuveé sij noco' manj me soj ma'.
 Yo'o taj soj se vaa sij noco' manj
 me soj adonj. ⁹Ne vaa nij síí tu'va
 rma'an se vaa sij israelitá me nij
 so', tzaj ne nuveé sij israelitá ya me
 nij so' ma'. Maan se síí ne me nij
 so', ne síí tucu'yón se-nanaj Satanás
 me uún nij so' ei. Dan me se nagoj
 man nij so' rihaan soj, ne cuchi'
 nij so' rihaan soj, ne canicun' ruj
 nij so' rihaan soj, ne quene'en nij
 so' se vaa sij cunu 'ee raj man
 me soj adonj. ¹⁰Che'é se aj qui'yaj
 soj nu' se-nanaj nana taj se vaa
 no xcúún soj gaa nucuaj nimán soj
 rihaan sayuun ro', che'é dan tinanii
 'unj man soj rihaan sayuun ca'na'
 rihaan nu' chumij nihánj vaa güii,
 asa' xcaj 'unj cuentá daj vaa nimán
 cunudanj nij yuvij man rihaan
 chumij adonj.

¹¹"Dan me se daj doj cuchi
 rihaan soj chuguanj. Nicaj raan
 soj tucuáán nicaj soj, gaa ne se
 ca'vee ca'neé nii cachriin cunuú

raa soj cachriin qui'yaj canaán
 soj rihaan soj ei. ¹²Ne síí qui'yaj
 canaán ro', me se ase vaa 'o chraan
 xcáan nicun' tacóo nuvíi nocoo
 rej na'víj yuvij rihaan Diose ro',
 danj gaa so' rihanj, qui'yáj, ne se
 curihanj uún so' rej né 'unj ma'. Ne
 rihaan so' ro', cachron 'unj va'núj
 nana, ne dan me se cachron 'unj
 se-chuvij Diose síí noco' 'unj, ne
 cachron 'unj se-chuvij chuman' ne
 Diose noco' 'unj chuman' cu'naj
 chuman' Jerusalén chuman' naca
 nanij rihaan chumij nihánj, ne
 cachron 'unj se-chuvij ma'anj
 nana naca ya cachron 'unj rihaan
 so' adonj. ¹³Sese taj yu'uj xréé
 soj, ne no xcúún soj cuno soj nana
 nihánj nana taj xna'anj Nimán Diose
 rihaan nij síí amán rá ni'yaj manj ne
 'o 'o chuman' a." Veé danj síí nana
 cachron so' ca'nej so' rihaan nij síí
 amán rá ni'yaj manj ne chuman'
 Filadelfia a —taj so' rihanj a.

**Nana nihánj me nana ca'anj
 rihaan nij síí amán rá ni'yaj man
 Jesucristó ne chuman' Laodicea a**

¹⁴Gaa ne cataj uún so' rihanj:
 —Nana nihánj me nana cachron
 so' ca'nej so' rihaan nij síí amán rá
 ni'yaj manj ne chuman' Laodicea
 a: "Dan me se nana nihánj me
 nana ca'mii 'unj sij qui'yaj nu' nana
 cataj xna'anj 'unj rihaan soj a. Dan
 me se 'unj me síí nata' ya se-nanaj
 Diose rihaan soj ndaa vaa me rá
 Diose qui'yáj, ne 'unj me síí qui'yaj
 nu' se man rihaan chumij nihánj ei.
 Ne qui'yáj nu' se vaa me rá Diose
 qui'yáj ei. ¹⁵Dan me se ne'enj nu'
 se vaa 'yaj soj, ne nuveé se acoj ne
 nuveé se ya'aan me soj mei. Ca'vee

doj a sese guun soj se acoj inan̄j ni!, ase se ya'qan inan̄j ni! a. ¹⁶Dan me se che'ē se ase vaa na guun vaa soj ne nuveé se acoj nuveé se ya'qan nuveé me soj, ne che'ē dan ne se uun soj rihanj ma!. Dan me se maan̄ che'ē se danj vaa soj ro!, che'ē dan t̄icamanj man soj rihaan yo'óó nān̄j adonj. ¹⁷Dan me se taj soj se vaa ru'vee inanj soj, ne taj vaj a doj rasuun ne achiin rihaan soj, rá soj a. Tzaj ne ne ne'en soj sese ase vaa síí nique ndo'o vaa soj, ne ase vaa síí achiin caridad rihaan vaa soj, ne ase vaa tuchrii vaa soj, ne ase vaa síí cānj nuvi! sagan' ro!, vaa ny! soj nanj adonj.

¹⁸"Che'ē dan narquej rej nucuaj man soj se vaa quiraan soj aga' oró míí rihanj aga' cachén ya'an ne cunuu sa' inanj, gaa ne ca'vee cunu ru'vee ya ya soj rihanj ei. Ne quiraan soj yatzij catzii rihanj, ne ca'vee cunuú soj, ne se quene'en yuvii se vaa nuvi! sagan' soj ne se guun na'aj soj se vaa nuvi! sagan' soj ma!. Ne quiraan soj rmedió sa' rihanj, ne caxrii soj rlij rihaan soj, gaa ne ca'vee quene'en soj, ne xcaj sa' soj cuentá ei. ¹⁹Dan me se 'unj ro!, taj xna'anj 'unj rihaan ny! mij síí 'ee raj man daj qui'yaj nij so!, ne qui'yáj sayuun man nij so! sese se cuno nij so! rihanj chuguaj. Che'ē dan guun niha' rá soj cuno soj rihanj, ne cānicaj nimán soj canoco' soj chrej sa' doj á. ²⁰Nihánj me se ase vaa 'o síí nicun' ta'yaa ne tica'mii ta'yaa ro!, vaa 'unj a. Ne sese vaa yo'q so! cuno se-nanaj, ne sese ca'nny! so! ta'yaa, ne catuu 'unj rihaan so!, ne chaj chraa ga so!, ne so! chaj chraa ga 'unj, ne ve'é qui'yaj

núj ei. ²¹Ne síí qui'yaj canaán ro!, cayáán so' rihaan xrúún 'unj chruun xlá sa' ga 'unj, ne guun chij so' gaj, qui'yáj, ndaa vaa qui'yaj Réj Diose gaj ei. Dan me se gaa qui'yaj canaán ma'anj, ne cayáán 'unj rihaan xrúún Réj Diose chruun xlá sa' ga so!, ne guun chij 'unj ga so!, qui'yaj so' chuguaj. ²²Sese taj yu'uj xréé soj, ne no xcúún soj cuno soj nana nihánj nana taj xna'anj Nimán Diose rihaan nij síí amán rá ni'yaj manj ne 'o 'o nij chuman' adonj." Veé danj síí nana cachron so' ca'nej so' rihaan nij síí amán rá ni'yaj manj ne chuman' Laodicea a —taj so' rihanj a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa
quene'en Juan ma'qan chruun
xlá sa' rej uun chij Diose a

4 Quisij ca'mii so' ny! nana dan, gaa ne quene'en 'unj 'o ta'yaa taj ya'núj rej xta' a. Gaa ne cunó 'unj ca'mii uún síí ca'mii asino yaan rihanj, ne se-nana so' ro!, daj se uun rá! unó a'yánj nii chruun a'yánj ro!, danj guun raj gaa cunoj se-nana so' a. Ne cataj so' rihanj a:

—Cavii so' ca'na! so' nihánj, gaa ne tihanj rihaan so' ny! se vaa guun rej rihaan so' á —taj so' rihanj a.

²Ne ra'yaj quene'en nimanj rasuun, ne quene'enj chruun xlá sa' ndo'o rej xta', ne vaa síí taj chruun xlá yo' síí uun chij ndo'o, ³ne ase vaa yahij jaspe do!, ase vaa yahij cornalina do!, danj vaa so' curuvi' so' a. Ne ase vaa xcuáá cu'lúú ro!, danj vaa ny! anicaj chruun xlá sa' yo!, ve'é chuguun yo!, ne ase vaa chuguun yahij esmeralda ro!, danj vaa chuguun yo' a. ⁴Ne ny! anicaj

chruun xlá sa' yo' ro', nicun' yo'ó ico ca'anj chruun xlá sa', ne taj ico ca'anj síí uun chij rihaan nij chruun xlá sa' yo', ne nūu nij síí uun chij yatzíj catzii, ne nūu raq nij so' cachriin aga' oró míí a. ⁵Ne rej nicun' chruun xlá nicun' tanuú tuvi' me se raan ndo'o, ne cariin ndo'o, ne caguáj ndo'o tu'vii a. Ne chij aga' chuguun táá ya'an ro', nicun' rihaan chruun xlá sa', ne chij aga' chuguun yo' ro', me Nimán Diose síí gueé inanj síí nicaj chij ya se nucuaj a. ⁶Ne rej rihaan chruun xlá sa' yo' ro', nūu 'o na ya'anj, tzaj ne nuveé na ya me yo' ma'. Maan scuraan inanj me yo', ne ase vaa yahij cristal dān̄j vaa yo' a.

Ne nū' anicaj chruun xlá sa' yo' ne tanuú yo'ó nij chruun xlá me se nicun' ca'anj xcuu, ne nū' anicaj man nij xcuu mán rlij rihaan nij xo' a. ⁷Ne yo'ó xcuu ro', ase vaa chuvaq vaa xo' a. Ne xcuu vij ro', ase vaa scúj le'ej vaa xo' a. Ne xcuu va'nuj ro', ase vaa rihaan snó'o vaa rihaan xo' a. Ne xcuu ca'anj ro', ase vaa xtaa vaj rej xta' vaa xo' a. ⁸Ne vaa vatañ' scachee 'o 'o nij xo' taj xráá nij xo', ne ase vaa scachee xtāj vaa scachee nij xo' yo' a. Ne nū' xráá xo' nū' rque xo' nū' mán rlij rihaan xo' adonj. Ne nuvii nigan' me se ne a'ne' rá nij xo' ga suun taj: "Sij gueé ndo'o me Diose síí 'nij ra'a man ní' síí uun nucuaj 'yaj cunudan̄j a. Ne so' me síí nicun' yaj, ne asij naá nicun' so', ne vaa güii cuchi' so' rihaan chumii a", taj ca'anj nij xcuu yo' a. ⁹Ne gaa ca'mii sa' nij xcuu che'é Diose síí taj rihaan chruun xlá sa' yo' síí cayáán nū' cavii nū' ca'anj, ne gaa nago' nij

xo' graciá rihaan so', ¹⁰ne canicun' ruj ico ca'anj nij síí uun chij yo' rihaan síí taj rihaan chruun xlá sa' yo', ne quina'víj nij so' rihaan so', che'lé rej me so' síí cayáán nū' cavii nū' ca'anj, ne taguéj nij so' cachriin nūu raq nij so' rej rihaan chruun xlá sa' yo' a. Gaa ne cataj nij so':

¹¹—No xcúún ndo'o so' Diose sj' 'nij ra'a man núj ca'mii sa' núj che'é so' ne guun chij ndo'o so' á. 'O se so' me síí qui'yaj cunudan̄j rasuun, ne maan che'é se guun rá so' cumán nij rasuun yo' ro', che'é dan guun cunudan̄j nij rasuun, qui'yáá so' adonj —taj ico ca'anj nij síí uun chij yo' rihaan Diose a.

Nan̄ nihánj taj xna'anj che'é yanj do', che'é matzinj le'ej no xcúún nuxra' yanj do' a

5 Ne rej nuvai' síí taj rihaan chruun xlá sa' yo' ro', quene'enj 'o yanj, ne no nan̄ nū' rej rque yanj nū' rej xraj yanj nū' a. Ne no chij selló yánj tu'va yanj yo', ne aráán selló yo' nū' anicaj tu'va yanj yo' a. ²Gaa ne quene'én 'unj yo'ó se-mozó Diose síí nucuaj ndo'o, ne nucuaj ndo'o xná'anj so', cataj so', ne:

—Me síí no xcúún ca'nee nij selló no aráán tu'va yanj ne nuxra' so' yanj ga —taj so', xná'anj so' a.

³Ne taj vaj a 'ó síí ne rej xta' do', síí ne rihaan chumii do', síí ne rej rque chumii do', guun nucuaj nuxra' yanj ne ní'yaj so' yanj yo' a ma'.

⁴Che'é dan ta'vee uxraj che'é se ne naríl' nii man a 'ó síí ní'yaj nimán nuxra' yanj yo' ní'yaj man yanj yo' a man adonj. ⁵Gaa ne yo'ó tuvi' nij síí uun chij cataj rihan̄j a:

—Se ta'veé so' ma!. Xcaj so'
cuentá, ne aj qui'yaj canaán síí
chuvaat ta'níí ta'nij si'no síí cu'naj
Judá síí cayáán gaa naá, ne yo'o
ta'níí ta'nij si'no David me uún so!,
ne che'é dan ca'vee ca'néé so' chij
nij selló no tu'va yanj ne nuxra!
so' yanj yo' nañj adonj —taj so'
rihanj a.

⁶ Gaa ne quene'én 'unj se vaa
tanuu nij chruun xlá sa' do!, tanuu
ca'anj nij xcuu do!, tanuu nij síí
uun chij do!, nicun' o matzinj le'ej,
ne matzinj aj ticavi' nii man asij
rque me yo' a. Ne chij cúú taj raa
xo!, ne chij nij rlij rihaan xo!, ne nij
rlj rihaan xo' ro!, nij yo' me Nimán
Diose síí guee inanj síí nicaj chij ya
se nucuaj síí aj ca'néé Diose rihaan
ny' chumij a. ⁷Dan me se cuchi! xo'
rihaan síí taj rihaan chruun xlá sa'
yo!, ne quita'aa xo' yanj oro' ra'a
síí taj rihaan chruun xlá rej nuva'
so' a. ⁸Ne gaa quita'aa xo' yanj, ne
canicun' ruj ca'anj nij xcuu do!, ico
ca'anj nij síí uun chij do!, rihaan
matzinj le'ej yo' a. Ne nicaj o' o nij
so' ya'ánj sa' do!, co'oo aga' oró míí
caraa squíí xlá rque do!, ne squíí
xlá yo' ro!, me nij nana achíín ni'yaj
nij síí sa' nocó man Diose rihaan
ma'án Diose a. ⁹Gaa ne achráá nij
so' chra' naca rihaan matzinj le'ej,
cataj nij so', ne:

—No xcúún so' niçaj so' yanj ne
ca'néé so' selló yánj aráán no tu'va
yanj yo' á. 'Q se ticavi' nii mán so!,
ne dan me se nicaj so' ton mán so'
quiránj so' man o' o nij yuvij mán
rihaan chumij nihánj, ne dan me
se quiránj so' man nij yuvij a'mii
ny' yo'ó xna'ánj, ne quiránj so' man
nij yuvij mán daj a chuman' mán

daj a yo'óó nocoo do!, quiránj so'
che'é Diose á. ¹⁰Gaa ne guun chij
Diose rihaan nij so!, qui'yáá so!, ne
guun nij so' xrej nuu rihaan Diose,
qui'yáá so!, ne vaa güii gun chij nij
so' rihaan chumij adonj —taj chra'
achráá nij so' a.

¹¹Gaa ne quene'en uún 'unj, ne cunó
'unj se-nana que'ee mij mij se-mozó
Diose nicun' ny' anicaj chruun xlá sa'
do!, nij xcuu do!, nij síí uun chij do' a.
¹²Ne nucuaj ndo'o ca'mii nij se-mozó
Diose yo!, cataj nij so' a:

—No xcúún ndo'o matzinj le'ej
ticavi' nii man gun nucuaj ndo'o so'
do!, niçaj so' ny' rasuun sa' do!, cavii
ndo'o raq so' do!, ca'mii sa' taran! ní'
che'é so' do!, gun chij ndo'o so' do'
adonj —taj nij se-mozó Diose ni'yaj
nij so' matzinj le'ej yo' a.

¹³Gaa ne cunó 'unj se vaa ca'mii
cunudanj nij rasuun qui'yaj Diose
rasuun man rej xta' do!, rasuun
man rihaan chumij do!, rasuun man
rque chumij do!, rasuun man rihaan
na ya'anj do!, rasuun man rque na
ya'anj do' a. Ne cataj nij rasuun:

—Rihaan síí taj rihaan chruun xlá
sa' do!, rihaan matzinj le'ej do!, ca'mii
sa' taran! ní' ny' cavii ny' ca'anj, ne
gun chij roj so' ny' cavii ny' ca'anj ei
—taj cunudanj nij rasuun a.

¹⁴Gaa ne:

—Veé danj gaa ya ei —taj ca'anj
nij xcuu yo' a.

Gaa ne canicun' ruj nij síí uun
chij, ne na'víj nij so' rihaan Diose a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa
ca'néé matzinj le'ej chij nij selló
yánj caráán tu'va yanj yo' a

6 Gaa ne quene'én 'unj se vaa
ca'néé matzinj le'ej yo' yo' o

tuvi' nij chij selló caráán tu'va yanj libró yo', gaa ne cunoj ca'mii yo'o tuvi' ca'anj nij xcuu, ne ase uun rá' gaa aguáj tu'vii ro', danj guun raj gaa ca'mii xo' a. Ne:

—Cuva' so' ni'yaj so' ei —taj xcuu yo' a.

²Gaa ne quene'én 'unj se vaa cavii 'o cuayó catzii, ne síi taj xráá cuayó yo' ro', nicaj so' curuvej, ne rqué nii cachriin cunuû raq so' man so', ne sij 'yaj canaán ndo'o me so', ne cavii so' qui'yaj canaán so' a.

³Ne gaa ca'néj matzinj le'ej selló vij no tu'va yanj yo', ne cunó 'unj ca'mii xcuu vij a. Ne xcuu vij cataj:

—Cuva' so' ni'yaj so' ei —taj xo' a.

⁴Gaa ne cavii yo'ó cuayó, ne cuayó marée me xo' a. Gaa ne ca'néj nii suun rihaan síi taj xráá cuayó yo' se vaa quisij cayaán dínj yuvii rihaan chumii, qui'yaj so', ne ticavi' ndo'o yuvii tuvi' yuvii, qui'yaj so' a. Ne rqué nii 'o neé espadá xij rihaan so' a.

⁵Gaa ne gaa ca'néj matzinj le'ej selló va'nuj, gaa ne cunoj ca'mii xcuu va'nuj a. Ne cataj xo':

—Cuva' so' ni'yaj so' ei —taj xo' a.

Gaa ne quene'enj se vaa cavii cuayó maruu, ne síi taj xráá cuayó ro', 'nij ra'a so' aga' romaná aga' a'néé ta'nga' nij rasuun a. ⁶Gaa ne cunó 'unj naná cavii rej tanuu ca'anj nij xcuu, ne naná yo' cataj:

—Nu' sa'anj 'yaj canaán yuvii rque 'o güii ro', nu' yo' me quino vij kiló 'núú trigó do', vatán' kiló 'núú cebada do', qui'yáá so' á. Tzaj ne se tiri' so' casté chá do', na vinó do' ma' —taj nana yo' a.

⁷Gaa ne gaa ca'néj matzinj le'ej yo' selló ca'anj no tu'va yanj me se

cunó 'unj ca'mii xcuu ca'anj yo' a. Ne cataj xo':

—Cuva' so' ni'yaj so' ei —taj xo' a.

⁸Gaa ne quene'én 'unj, ne dan me se cavii cuayó daj, ne síi taj xráá cuayó daj ro', ta'naj 'yaj avi' yuvii cu'naj so', ne rej xco so' ro', nocó' rej ca'anj nij síi cavi' a. Gaa ne ca'néj nii suun rihaan roj so' se vaa guun chij roj so' rihaan 'o ta'aj nij yuvii man rihaan chumii, ne nicaj roj so' neé espadá nicaj roj so' x'naa na'aan rque nicaj roj so' chi'ii yuvaa nicaj roj so' xcuu quij nicaj roj so', ticavi' roj so' man nij yuvii yo' a.

⁹Gaa ne gaa ca'néj matzinj le'ej selló 'un' no tu'va yanj yo', ne quene'én 'unj rej rque mesá altar, ne rque mesá altar me se naj nij nimán nij síi cavi' che'é se-nana Diose che'é yan nata' nij so' nana ya rihaan yuvii a. ¹⁰Ne nucuaj ndo'o aguáj nij so', cataj nij so', ne:

—Ndaa me güii ca'néj so' cacun' che'é nij síi man rihaan chumii, ne qui'yáá so' sayuun man nij so' che'é ton cayanj man nuj qui'yaj nij so' ga. 'O se so' me síi vaa sa' inanj, ne síi uun chij ya rihaan nuj mé so' á —taj nij nimán, aguáj nij so' a.

¹¹Gaa ne rqué nii yatzij xcaan catzii rihaan 'o 'o nij so', gaa ne cataj xna'anj nii rihaan nij so' se vaa gaa inaj nimán nij so' doj ndaa se quisij cavi' nu' nij tinúú nij so' síi 'yaj suun ga nij so' síi cavi' ndaa vaa cavi' ma'an nij so' a.

¹²Gaa ne quene'én 'unj se vaa ca'néj matzinj le'ej yo' selló vatán' no tu'va yanj yo', gaa ne cachén ndo'o yuún, ne guun maruu rihaan güii, ne nda' rá se vaa maruu yatzij maruu ro', danj vaa güii a. Ne ase

vaa ton ro', danj vaa rihaan yavii a.
 13 Ne cayuu nij yati' mān xta' rihaan yo'óó, ne nda' rá se vaa ayuu chruj hígó rihaan yo'óó gaa o' nanaq yuvaa raq chruun mān chruj hígó ne tinasqui' ndo'o nana raq chruun yo' ro', danj vaa ayuu yati' a. 14 Ne quixra' rej xta', ne ase vaa yanq gaa nacué nii yanq ro', danj guun rej xta' yo' a. Ne nasqui' nu' quij nu' yo'óó taj rihaan na ya'anj do' a. 15 Gaa ne dan me se nij síí nicaj suun do', nij síí sa' do', nij síí uun chij rihaan tanuu do', nij síí ru'vee do', nij síí nucuaj do', nu' nij mozó do', nu' nij síí ne uun mozó do', catúj yuve nij so' rque yu'uj yuvej do', rque nij yuvej naj quij do' a. 16 Gaa ne cataj nij so' rihaan nij quij rihaan nij yuvej rihaan:

—Cayuu nij soj xráá núj, ne caxrui yuve soj man núj, ne se gaa nanaq quene'en síí taj rihaan chruun xlá sa' yo' man núj, ne se caxrui yuvaa matzinj le'ej yo' man núj ruguānj.
 17 O se aj quisíj güii guee güii caxrui yuvaa roj so' man núj, ne se quisíj rá núj canicún' núj a ma! —taj nij so' rihaan quij do', rihaan yuvej do' a.

**Nanaq nihánj taj xna'anj che'é
 nij síí israelitá cata' ta'nga'
 caan rihaan che'é Diose a**

7 Veé dan, gaa ne quene'en 'unj ca'anj se-mozó Diose nicún' ca'anj nij scúj chumij nihánj, ne caráán nij so' chrej rihaan ca'anj nij nanaq avii rihaan chumij, se cavii nij nanaq rihaan yo'óó rihaan na ya'anj rihaan a doj chruun rihaan a. 2 Ne ca'anj nij se-mozó Diose ro', aj ca'ne' Diose suun rihaan nij so' qui'yaj nij

so' sayuun man yo'óó do', man na ya'anj do' a. Dan me se quene'en 'unj yo'ó se-mozó Diose cavii rej síj güii, ne nicaj so' selló no se-ta'nga' Diose a. Dan me se caguáj so' rihaan ca'anj nij se-mozó Diose, cataj so', ne:

3—Se guun qui'yaj soj sayuun man yo'óó do', man na ya'anj do', man chruun do' ma'. Ca'ne' rá soj doj tzin', ne ndaa quisíj cuta' núj ta'nga' caan rihaan nij síí 'yaj suun che'é Diose, ne ca'vee ei —taj so', caguáj so' a.

4 Gaa ne cunó 'unj me daj nij so' cuta' nii ta'nga' caan rihaan, ne ciento táá yavíj chiháq ca'anj míj yuvij me nij so', ne sij man 'o 'o x'ne' nij yuvij israelitá me uún nij so' a.

5 Dan me se chuvij míj nij so' me ta'níi ta'nij si'no síí cu'naj Judá a. Ne chuvij míj nij so' me ta'níi ta'nij si'no síí cu'naj Rubén a. Ne chuvij míj nij so' me ta'níi ta'nij si'no síí cu'naj Gad a.

6 Ne chuvij míj nij so' me ta'níi ta'nij si'no síí cu'naj Aser a. Ne chuvij míj nij so' me ta'níi ta'nij si'no síí cu'naj Neftalí a. Ne chuvij míj nij so' me ta'níi ta'nij si'no síí cu'naj Manasés a.

7 Ne chuvij míj nij so' me ta'níi ta'nij si'no síí cu'naj Simeón a. Ne chuvij míj nij so' me ta'níi ta'nij si'no síí cu'naj Leví a. Ne chuvij míj nij so' me ta'níi ta'nij si'no síí cu'naj Isacar a.

8 Ne chuvij míj nij so' me ta'níi ta'nij si'no síí cu'naj Zabulón a. Ne chuvij míj nij so' me ta'níi ta'nij si'no síí cu'naj José a. Ne chuvij míj nij so' me ta'níi ta'nij si'no síí cu'naj Benjamín a.

**Nanaq nihánj taj xna'anj che'é
 nij síí mān 'o 'o chuman' a**

9 Veé dan, gaa ne quene'en 'unj que'e ndo'o yuvij, ne taj vaj síí

guun nucuaj qui'yaj contá man
nij yuvij a man chuguanj. Né síí
mán cunudanj chuman' naj rihaan
chumij me nij so', né síí man 'o 'o
x'ne' yuvij me nij so', né síí a'mii nu'
xna'anj a'mii yuvij me uún nij so',
né dan me se canicun' nij so' rihaan
chruun xlá sa' yo' do', rihaan
matzinj le'ej yo' do' a. Né yatzíj
xcaan catzii nuú nij so', né oro' nij
so' ra'a chruun yuun a.¹⁰ Né nucuaj
ndo'o caguáj nij so', cataj nij so', né:

—Dióse síí noco' ní' man síí taj
rihaan chruun xlá sa' do', matzinj
le'ej do', me roj síí tinanii man ní'
rihaan sayuun adonj —taj nij so' a.

¹¹ Gaa né cunudanj nij se-mozó
Dióse ro', canicun' nij so' nu' anicaj
xrúún Dióse chruun xlá sa' do', nij
síí uun chij do', ca'anj nij xcuu do',
gaa né canicun' ruj nij so' rihaan
chruun xlá sa' yo', né toco' nij nij
so' rihaan nij so' rihaan yo'óó, né
na'vij nij so' rihaan Dióse a.¹² Né
cataj nij so':

—Veé dñaj gaa ya ei. Ve'é inanj
ca'mii ní' rihaan Dióse síí noco'
ní' man nu' cavii nu' ca'anj á. So'
me síí avii ndo'o raa, né nago'
ní' graciá rihaan so', né so' me
síí nucuaj ndo'o nu' cavii nu'
ca'anj adonj. Veé dñaj gaa ya ei —
taj nij so' ni'yaj nij so' Dióse a.

¹³ Gaa né xná'anj yo'o tuvi' nij síí
uun chij manj, cataj so':

—Né nij síí nuú yatzíj xcaan catzii
ro', me sij me nij so', né me rej cavii
nij so', rá so' ga —taj so', xná'anj so'
manj a.

¹⁴ Gaa né cataj 'unj rihaan so' a:

—Ne ne'én 'unj me síí me nij so',
man señor. Tzaj né so' me síí ne'en,
raj a —taj 'unj rihaan so' a.

Gaa né cataj so' rihanj a:

—Nij síí nihánj ro', me nij síí
cachén rihaan que'ee ndo'o sayuun,
gaa guun sayuun nocoo rihaan
chumij adonj. Né cavi' matzinj
le'ej che'í nij so', né cayanj ton
man matzinj le'ej che'í nij so', ne
canoco' nij so' man matzinj le'ej,
né che'í dan naruvii sagan' nij
so', né cunuu catzii sagan' nij so',
qui'yaj ton cayanj m'an matzinj
le'ej adonj.¹⁵ Che'í dan me nicun'
nij so' rihaan xrúún Dióse chruun
xlá sa', né nuvíi nigan' nicun' nij so'
rá nuvíi nocoo né rej xta' 'yaj suun
nij so' rihaan Dióse, né Dióse síí taj
rihaan chruun xlá sa' yo' ro', ma'an
so' cayáán ga nij so', né caráán so'
rihaan sayuun che'í nij so' a.¹⁶ Né
daj chihqá míj sé quina'aan uún
rque nij so' do', sé canacoo nij so'
na do', sé go' naán xráá nij so' do',
sé cunuú cachí' rá nij so' do', a ma!.

¹⁷ O se ma'an matzinj le'ej nicun'
ma'an rej rihaan chruun xlá sa' yo'
ro', cutumé man nij so', né ca'anj
nicaj so' man nij so' rej xra' na sa',
né co'o nij so', gaa né yo'o gaa i'na'
nimán nij so', qui'yaj na yo' a. Né
ma'an Dióse ro', me síí tinacoó na
ayanj rihaan nij so' ei —taj síí uun
chij yo' rihanj a.

Naná nihánj taj xna'anj che'í
selló yánj chij do', che'í
aga' nuú squíí do' a

8 Gaa né gaa ca'néj matzinj
le'ej selló chij no tu'va yanj
yo', gaa né yuún che'í cunuu
dínj rej xta' 'o yanej orá a.² Gaa
ne quene'én 'unj chij nij se-mozó
Dióse nij síí nicun' rihaan Dióse,
se vaa rqué nii chij chruun a'yánj

rihaan nij so' a. ³Gaa ne ca'na' yo'ó se-mozó Diose uún, ne canicun' so' rihaan mesá altar aga' oró míí nicun' rihaan xrúún Diose chruun xlá sa' a. Ne nocó' ra'a so' aga' acaa squíí, ne aga' oró míí me aga' yo' a. Gaa ne rqué ndo'o nii squíí man so' che'é rej ricatze' so' squíí rihaan mesá altar che'é nij síí vaa sa' rihaan Diose gaa achíín ni'yaj nij so' rihaan Diose a. ⁴Gaa ne cavii yachruu squíí nocó' ra'a se-mozó Diose yo' rihaan ma'án Diose, gaa cachíín ni'yaj nij so' rihaan Diose a. ⁵Gaa ne dan me se ca'anj nicaj se-mozó Diose yo' aga' acaa squíí yo' rihaan mesá altar, gaa ne caraa ndo'o so' ru'vi' ya'an mān rihaan mesá altar yo' rá aga', gaa ne tagüéj so' ya'an yo' rihaan chumij a. Gaa ne caguáj tu'vii, ne cariin ndo'o, ne quiraq̄ ndo'o, ne cachén ndo'o yuún, qui'yaj se-mozó Diose yo' gaa tagüéj yo' squíí rihaan chumij a.

**Naná nihánj taj xna'anj daj
guun gaa ca'yánj nij se-mozó
Diose chij nij chruun a'yánj a**

⁶Gaa ne chij nij se-mozó Diose nicaj chij nij chruun a'yánj ro', yuún che'ę guun rá nij so' ca'yanj nij so' nij chruun a'yánj yo' a.

⁷Gaa ne ca'yánj yo' so' xrúún so', gaa ne maan yahij do', ya'an do', nachej ga ton me se caman' yo' rihaan chumij a. Gaa ne cacaña 'o va'nuj scuj yo'ó mān rihaan chumij, ne cacaña 'o va'nuj scuj nij chruun nicun' rihaan chumij, ne nu' coj chrin' ya'llij cacaña uún a.

⁸Gaa ne ca'yánj se-mozó Diose mozó vij chruun a'yánj, gaa ne cayuu 'o ya'an xij rqué na ya'anj a.

Né ase vaa quij xcaan vaa ya'an xij yo' a. Gaa ne 'o va'nuj scuj na ya'anj yo' ro', cunuun ton a. ⁹Ne cavii 'o xcuu rihaan daj a va'nuj xcuu mān rqué na ya'anj, ne quiril' 'o va'nuj scuj nij rihoo chéé rihaan na ya'anj, qui'yaj ya'an yo' a.

¹⁰Gaa ne ca'yánj se-mozó Diose mozó va'nuj chruun a'yánj, gaa ne cavii 'o yati' xij ndo'o rej xta', ne yati' yo' ro', ya'an inan̄j me yo', ne chuguun yo', ne adil' chuguun aga' taj ya'an raq̄ ro', dan̄j chuguun yo' a. Ne quinij yati' yo' rqué 'o va'nuj scuj nij chráá mān rihaan chumij do', rqué nij na yu'uñ mān rihaan chumij do' a. ¹¹Né se-chuvij yati' yo' ro', me "yati' e'", ne cunuun e' nu' na quinij yati' yo' rqué, gaa ne cavii que'ee yuvij, qui'yaj na e' yo', che'é se cunuun e' na yo', qui'yaj yati' a.

¹²Gaa ne ca'yánj se-mozó Diose mozó ca'anj chruun a'yánj, gaa ne quiran' chilij 'o va'nuj scuj rihaan güii do', 'o va'nuj scuj rihaan yavii do', 'o va'nuj scuj nij yati' do', ne dan me se yo'ó cunuun rmi' 'o va'nuj scuj nij yo', ne dan me se ne cuchuguun nij yo' 'o va'nuj scuj rej ranga' do', ne ne cuchuguun nij yo' 'o va'nuj scuj rej nij do', a ma'!

¹³Gaa ne quene'én 'unj, ne cunó 'unj caguáj yo'ó xtaa vaj tanuñ rihaan risca' xta', ne dan me se cunó 'unj se vaa nucuaj ndo'o caguáj xtaa yo', taj xo', ne:

—Ai. Ai. Ai. Nique nij síí né rihaan chumij che'é sayuun quiran' nij so' asa' quisij ca'yánj ya'núj nij se-mozó Diose síí nichrun' ca'yánj chruun a'yánj á — taj xtaa, caguáj xo' a.

**9 Gaa ne ca'yánj se-mozó Diose
mozó 'un' chruun a'yánj, gaa**

ne quene'én 'unj se vaa cavii yo'o yati' rej xta' quinij yo' rihaan yo'óó, gaa ne rqué nii raga' rihaan so' nuxra' so' tu'va yu'uj cunuu ndo'o rej man nij nana chree a. ²Gaa ne nuxra' so' tu'va yu'uj cunuu ndo'o, gaa ne curihanj ndo'o catze' tu'va yu'uj yo', ne ase vaa catze' avii chrúún hornó xij ro', danj vaa catze' cavii tu'va yu'uj yo' a. Gaa ne caráán rihaan güii, ne guun rmi rihaan chumii, qui'yaj catze' yo' a. ³Gaa ne curihanj ndo'o rquií rque catze' yo', ne ca'anj nij rquií rihaan nu' chumii, gaa ne guun nucuaj nij rquií yo' qui'yaj nij xo' ndaa vaa 'yaj nij xcuun, qui'yaj nii a. ⁴Gaa ne cataj xna'anj nii rihaan nij xo' se vaa se qui'yaj sayuun nij xo' man coj chrin' do', man coj do', man cuêj do', man nij chruun do' a. Maan se qui'yaj nij xo' sayuun man inanj nij yuvii nuvi' se-ta'nga' Diose cata' caan rihaan a. ⁵Ne ne nó xcúún nij xo' ticavi' nij xo' man nij yuvii ma'. Maan se 'un' ya yavii qui'yaj ndo'o nij xo' sayuun man nij yuvii a. Ne a'ngaj ndo'o man yuvii rej xtáj nij xo' a. Ne ase vaa sayuun 'yaj xcuun gaa xtáj xcuun man yuvii vaa sayuun qui'yaj nij rquií man yuvii yo' a. ⁶Ne güii vaj nij rquií yo' rihaan chumii me se guun ndo'o rá nij yuvii cavi' nij yuvii, tzaj ne se ca'vee cavi' nij yuvii a ma'.

⁷Ne nij rquií me se ase vaa cuayó taj síi ca'anj cunu' ro', danj vaa nij xo' curuvi' un nij xo', ne ase vaa cachriin aga' oró míi ro', danj vaa se nu raa nij xo' a. Ne ase vaa rihaan yuvii ro', danj vaa rihaan nij xo' a. ⁸Ne vaa yuvé raa nij xo', ne ase vaa yuvé raa chana vaa yuvé raa

nij xo', ne ase vaa cíu yan' chuvaa vaa cíu yan' nij xo' a. ⁹Ne caráán aga' hierró nu' rucuaq nij xo' a. Ne daj se uun rá' gaa unó que'ee cuchri' xuun cuayó 'anj rej cunu' nii ro', danj guun raj gaa cunoj cariin scachee nij xo' gaa chéé nij xo' xta' a. ¹⁰Ne ase vaa tane' xcuun vaa tane' nij xo', ne guun nucuaj nij xo' xtáj nij xo' man yuvii, ne che'é dan guun nucuaj nij xo' qui'yaj nij xo' sayuun man yuvii 'un' ya yavii a. ¹¹Ne se-mozó Diose síi tumé yu'uj cunuu ro', uun chij so' rihaan nij rquií yo' a. Ne se-chuvii se-mozó Diose yo' me Abaddón xna'ánj hebreo, ne Apolión cu'naj so' xna'ánj griego, ne nana yo' taj se vaa sij tiri' rasun me so' a. ¹²Dan me se navij 'o tuvi' nij sayuun quiran' nij yuvii, ne ataa ca'na' yavij roj sayuun quiran' yuvii a.

¹³Gaa ne dan me se ca'yánj se-mozó Diose mozó vatan' chruun a'yánj, gaa ne cunoj nana ca'mii 'o so' rej tanu nij xcúún mesá altar aga' oró míi nicun' rihaan Diose a. ¹⁴Gaa ne ca'mii so' rihaan se-mozó Diose mozó nicaj chruun a'yánj vatan', cataj so':

—Naché so' man ca'anj nij se-mozó Diose síi numii tu'va chráá xij cu'naj Eufrates á —taj so' rihaan se-mozó Diose yo' a.

¹⁵Gaa ne nache so' ca'anj nij se-mozó Diose síi cune' Diose caviii maan orá yo', maan güii yo', maan yavii yo', maan yo' ya yo', che'é rej ticavi' nij so' 'o yuvii rihaan daj a va'nuj yuvii man rihaan chumii nanj adonj. ¹⁶Ne vij cientó míj míj síi taj xráá cuayó me nij síi noco man ca'anj nij se-mozó Diose yo',

taj nii cunoj a. ¹⁷Né dan me se gaa naqui'ya a nu^l rasun nihánj rihaan 'unj, qui'yaj se-mozó Diose yo', né quene'én 'unj man nij cuayó do', man nij síi taj xráá nij cuayó do', né nij so' ro', me se nicaj nij so' aga' caráán rucuaq nij so', né dan me se no se maree ndo'o, né no se maree risca', né no se míí, ndqa vaa chuguun yo'óó azufré acaa a. Né ase vaa raq chuvaq vaa raq nij cuayó, né curihanj ya'an curihanj catze' curihanj yo'óó azufré curihanj tu'va nij xo' a. ¹⁸Né che'é ya'an do', catze' do', yo'óó azufré do', curihanj tu'va nij cuayó ro', che'é dan cavi' 'o yuvii rihaan daj a va'nuj yuvii man rihaan chumii, qui'yaj nij xo' a. ¹⁹O se guun nucuaj nij cuayó ticavi' nij xo' man yuvii che'é rasun cavii tu'va nij xo' do', che'é tane' nij xo' do' a. 'O se ase vaa xcuáá vaa tane' nij xo', né vaa raq xcuáá yo', né chá nij xo' man yuvii, quene'enj a.

²⁰Né vaa yuvii quinanii rihaan nij cuayó yo', tzaj né ne canicaj nimán nij so' tanáj xco nij so' chrej chi'ii ma!. Tananj yo'o na'víj nij so' rihaan nij nana chree do', rihaan ya'anj cacój yuvii do', ne ya'anj cacój nij yuvii me se aga' oró míí do', aga' platá catzií do', aga' cobre maree do', yahij do', chruun do', me uun nij yo' a. Né dan me se nuvi' rihaan yo' ni^lyaj yo' do', nuvi' xréé yo' cuno yo' do', a ma!. Ne chéé nij yo' do', a ma!. ²¹Dan me se ne canicaj nimán nij yuvii ca'ne' rá nij yuvii ga suun ticavi' tuvi' do', ga suun a'mii ga síi chruun do', ga suun 'yaj cacun' ga chaná do', ga suun 'yaj ituu si'yaj tuvi' do', a man adonj.

Nana nihánj taj xna'anj che'é yanj rqué se-mozó Diose cha síi cu'naj Juan a

10 Gaa né quene'én 'unj yo'ó se-mozó Diose síi nucuaj ndo'o cavii rej xta' né nanij rihaan yo'óó, né nu^l anicaj man so' niquee so' ngaa, né nda' rá se vaa nicun' xcuáá cu'lúú ro', daj vaa nicun' raa so', né chuguun nu^l anicaj raq so', né chuguun rihaan so', ndqa vaa chuguun güii a. Né ase vaa chraan acaa vaa tacóó so' a. ²Né nicaj so' 'o yanj cunii a. Né cuta' so' 'o tacóó so' rej nuvu so' rihaan na ya'anj, né cuta' so' yo'ó tacóó so' rej nichruun so' rihaan yo'óó a. ³Né nucuaj ndo'o caguáj so', nda' adi' se aguáj chuvaq aguáj so' a. Né gaa caguáj so' me se chij ya caguáj tu'vii cunoj a. ⁴Né gaa quisij chij caguáj tu'vii, gaa né guun raj cachronj nana caguáj tu'vii rihaan yanj, tzaj né cunoj nana cavii rej xta', né nana cunoj taj:

—Ca'nej yuve so' nana caguáj tu'vii, né se cachrón so' nana yo' rihaan yanj ma! —taj nana cavii rej xta' cunoj a.

⁵Gaa né se-mozó Diose síi nicun' tacóó rihaan na ya'anj do', rihaan yo'óó do', me se naxcaj ra'a so' rej nuvu so' rej xta', ⁶né cuta' so' raa Diose síi cayáán nu^l cavii nu^l ca'anj síi qui'yaj rej xta' ga nu^l se man rej xta', síi qui'yaj chumii ga nu^l se man rihaan chumii, síi qui'yaj na ya'anj ga nu^l se man rque na ya'anj, se vaa se ca'vee guun raan a doj a ma!. ⁷Dan me se asa' quisij güii ca'yanj se-mozó Diose mozó chij chruun a'yánj me se quisij nu^l se

vaa guun rá Diose qui'yaj so', ndaa
vaa nata' so' rihaan nij síí nata'
se-naná so' síí 'yaj suun che'lé so' a,
taj se-mozó Diose yo' a.

⁸Gaa né cavii doj naná rej xta', rej
cavii naná cunoj asij rque doj, né
cataj nana yo':

—Cavii so' nicaj so' yanj nicaj
se-mozó Diose síí taj tacóó rihaan
na ya'anj do', rihaan yo'óó do' á —
taj naná yo' rihanj a.

⁹Gaa né cavii 'unj rihaan se-mozó
Diose yo', né cataj 'unj rihaan so'
se vaa rque so' doj yanj cunii yo'
rihanj a. Gaa né cataj so' rihanj a:

—Veé yanj nihánj nicaj so', né
cha nu' so' man yo' a. Dan me se
tu'vá so' ro', gaa tzi' ndo'o nda' adi'
catzi' xtaan, tzaj né rqué so' me se
guun e', qui'yaj yanj yo' adonj —taj
se-mozó Diose yo' rihanj a.

¹⁰Gaa né dan me se nicaj 'unj
yanj cunii rqué se-mozó Diose yo'
rihanj, né chá nu' 'unj man yo', né
ase tzi' catzi' xtaan ro', dajn vaa tzi'
yo' tu'vaj a. Né gaa quisíj chaj man
yo', né cunuú e' rquej, qui'yaj yo' a.
¹¹Gaa né cataj nii rihanj a:

—Vaa che'lé ca'mii natáj uún so'
che'lé yuvii mān que'ee chuman'
mān que'ee yo'óó nocoo do', che'lé
yuvii a'mii que'ee xna'anj a'mii
yuvii do', che'lé que'ee síí nicaj suun
rey do' ei —taj nii rihanj a.

Naná nihánj taj xna'anj che'lé vij síí
nata' rihaan yuvii che'lé Diose a

11 Gaa né rqué nii 'o rihaa
ase vaa 'o vará a'néé ta'nga'
manj, né cataj Diose rihanj a:

—Cavii so' ne xcaj ta'ngá' so' nuví
nocoo rej né Diose, né xcaj ta'ngá'
so' mesá altar, né qui'yaj contá

so' nij síí na'víj rihaan Diose do' á.
²Tzaj né xa' rej rihaan nuví, tzaj né
se xcaj ta'ngá' so' man yo' ma!. 'O
se cal'vee ca'ná' nij síí yaníj rej yo',
né vij chiháa víj yavii yuun che'lé
ru'maan che'lé nij so' nu' chuman'
guee yo' adonj. ³Ne cune' 'unj man
vij roj síí natá' rihaan yuvii che'lé
'unj, né 'o míj táá yavíj cientó
né táá ya'núj chiháa güii me se
ca'mii natáj roj so' rihaan yuvii, né
cunuú roj so' yatzíj ya' a —taj Diose
rihanj a.

⁴Roj so' ro', me roj chruun man
chruj olivó raq do', roj aga' taj
aga' ya'an nicun' rihaan síí 'nij
ra'a chumii nihánj do' a. ⁵Ne sese
guun rá yo'ó so' qui'yaj chi'ii so'
man roj so', né avii ya'an tu'va roj
so', né acaa síí taj ri'yunj man roj
so', qui'yaj ya'an avii tu'va roj so',
né yuun che'lé caví' síí 'na' guun
rá qui'yaj chi'ii man roj so' a. ⁶Ne
guun nucuaj roj so' caráán roj so'
rej xta', che'lé yan se caman' a doj
maan nu' güii ca'mii natáj roj so' a.
Né guun nucuaj roj so' naqui'yaj roj
so' ton man na a. Né guun nucuaj
roj so' qui'yaj chi'ii roj so' man
chumii ndaa vaa me rá ma'án roj so'
qui'yaj roj so' a.

⁷Né asá' quisíj ca'mii natáj roj so'
se-naná roj so', gaa né cavii xcuu yuvaa
yu'uj cunuú ndo'o yo' a. Né cunu' xo'
ga roj so', né qui'yaj canaán xo', né
ticaví' xo' man roj so' a. ⁸Gaa né cútú
man roj so' ro!, quinaj yuun yo' rihaan
callé rá chuman' nocoo a. Né chuman'
nocoo yo' me se sese ca'mii cachrón
ní', né Sodoma do', Egipto do', cu'naj
chuman' yo' a. Ne yo' me rej cachrón
nii rihaan rcutze man ma'án síí 'nij
ra'a man roj síí nata' yo' asij rque doj a.

⁹Ne cunudanj nij yuvii man daj a chuman' do', cunudanj nij yuvii a'mii nu' nij xna'ánj do', cunudanj nij yuvii man daj a yo'óó nocoo do', ni'yaj man roj síi cavi' val'nuj güii táá yanéé yo' a. Ne ne ca'vej rá nij yuvii yo' cachin' nii man roj so' rihaan yo'óó santó ma'.

¹⁰Ne nu' nij síi man rihaan chumij me se guun niha' ndo'o rá nij so' che'é se cavi' roj síi nata' yo', ne ndaa narque nij yuvii rasuun rihaan tuvi' nij yuvii che'é se cavi' roj so' a. Dan me se gaa vaa i'na' roj so' me quiran' ndo'o nij yuvii sayuun, qui'yaj roj so' a.

¹¹Ne gaa quisij va'nuj güii táá yanéé yo', gaa ne catúj uín nanq rque roj so', qui'yaj Diose, ne cunu i'na' uín roj so', ne canicun' caya roj so', ne dan me se nu' nij yuvii quene'en man roj so' me se cuchu'vi' ndo'o nij so' a. ¹²Gaa ne cuno roj so' nanq nucuaj sca' ndo'o cavii rej xta', ne nanq yo' cataj:

—Cavii roj soj ca'na' roj soj nihánj á —taj nanq yo' cuno roj so' a.

Gaa ne catúj roj so' rque ngaa, cavii roj so' xta', ne ca'anj roj so' a. Dan me se nij síi taj ri'yunj man roj so' me se quene'en nij so' se vaa cavii roj so' rej xta' a.

¹³Ne maan orá dan cachén ndo'o yuún, ne canee 'o ve' rihaan daj a chij ve' ne chuman' yo', ne cavi' chij mij yuvii, qui'yaj yuún, ne cuchu'vi' ndo'o yo'ó nij yuvii, ne guun che'é nij so' ca'mii sa' nij so' che'é Diose síi nicun' rej xta' a. ¹⁴Dan me se quisij vij sayuun yo', ne nichrun' quisij sayuun va'nuj a.

Nanq nihánj taj xna'anj daj
guun gaa ca'yánj se-mozó Diose
mozó chij chruun a'yánj a

¹⁵Gaa ne dan me se ca'yánj se-mozó Diose mozó chij chruun

a'yánj, gaa ne ca'mii ndo'o nij síi man rej xta', cataj nij so':

—Nihánj me yuun che'é guun chij síi 'nij ra'a man ní', ne guun chij síi ca'néé so' tjinanii man yuvii rihaan sayuun, ne dan me se guun chij roj so' rihaan chumij, ne dan me se yo'o guun chij Diose nu' cavii nu' ca'anj nqadj adonj —taj nij síi man rej xta' a.

¹⁶Ne ico ca'anj nij síi uun chij taj rihaan chruun xlá sa' rej rihaan Diose me se ca'anj canicun' ruj nij so' rihaan Diose, ne toco' nij nij so' rihaan nij so' rihaan yo'óó, ne quina'víj nij so' rihaan Diose a. ¹⁷Dan me se cataj nij so':

—Narque núj graciá rihaan so', Diose sij 'nij ra'a man núj á. So' me síi guun nucuaj qui'yaj cunudanj a. Ne síi nicun' yaj mé so', síi nicun' asij naá mé so' á. Dan me se guun ni'yaj ní' se vaa yaj me se guun nucuaj ndo'o so', qui'yáá so', ne guun chij so' rihaan chumij a.

¹⁸Dan me se ca'maan rá nij síi man rihaan chumij ni'yaj nij so' mán so', gaa ne ca'ná' so', ne caxrij yuvaa so' man nij so' a. Ne quisij güii ca'ne' so' cacun' che'é nij síi cavi' ne naru'vee so' rihaan nij síi 'yaj suun rihaan so' nij síi ca'mii natáj se-nanq so' do', rihaan nij síi vaa sa' rihaan so' do', rihaan nij síi aráj cochroj rihaan so' do' a. Dan me se ca'vee se síi niqué me nij so' ni', ca'vee se síi sa' atá suun me nij so' ni', tzaj ne naru'vee so' rihaan nij so' a. Ne tirí so' man nij síi tirí chumij a —taj ico ca'anj nij síi uun chij rihaan Diose a.

¹⁹Gaa ne naxra' ta'yaa rihaan nuvíi nocoo rej ne Diose rej xta', ne rá nuvíi nocoo me se curuvi'

se-chrunj Diose chrúún gueé qui'yaj nii gaa ca'mii Diose se-naná Diose rihaan síí cu'naj Moisés gaa naá a. Gaa ne quiraan ndo'o, ne cariin ndo'o, ne canuu ndo'o, ne cavii ndo'o naná yuvaa, ne caguáj tu'vii, ne cachén yuún, ne caman' ndo'o maan yahij nanj adonj.

Naná nihánj taj xna'anj che'é chaná do', che'é xcuáá tu'vii do', curuvi' rej xta' a

12 Gaa ne dan me se naqui'yaa 'o rasuun nocoo curuvi' rej xta' rihaan 'unj, qui'yaj Diose, ne chaná me yo', ne sagan' chaná yo' ro', me güii, ne táá tacóó no' xráá yavii a. Ne nuu raq no' 'o cachriin no' chuvij yati' a. ²Ne chaná yo' ro', nuu rque, ne ve'ee uxrá rque no' che'é se me rá no' cuchruj no' ne'ej, ne che'é dan ta'vee ndo'o no' a.

³Ne naqui'yaa uún yo' rasuun rej xta' rihaan 'unj, qui'yaj Diose, ne xcuáá tu'vii xij marée me yo' a. Ne vaa chij raq xo', ne chil' cúú táá raa xo', ne chij cachriin nuu raa xo' a. ⁴Ne tane' xo' me se cuxuun yo' yo' va'nuj scuj nij yati' man rej xta', ne cayuu nij yati' rihaan yo'oo, qui'yaj xo' a. Ne canicun' xcuáá tu'vii yo' rihaan chaná cuchruj ne'ej, che'é rej chà nu' xo' man ne'ej cuchruj chaná yo' a. ⁵Gaa ne cuchruj no' ne'ej sno'o, ne so' ro', me síí nicaj vará hierró ne cutumé man cunudanj nij yuvii man rihaan chumij a. Gaa ne ca'néj nii ta'níí chaná yo', ne ca'anj nicaj nii man ne'ej rihaan Diose rej táá so' rihaan chruun xlá sa' yo' uun chij so' a. ⁶Gaa ne cunánj chaná ndaa rej tacaan rej qui'yaj ma'an Diose cane

no', che'é rej ca'vee cayáán no', ne ca'vee rque Diose se chà no' 'o míj táá yavij científó ne táá ya'núj chihaa güii a.

⁷Gaa ne guun che'é nij síí man rej xta' cunu' nij so' a. Dan me se se-mozó Diose síí cu'naj Migueé ga yo'oo nij se-mozó Diose nuu rihaan so' me se cunu' ndo'o nij so' ga xcuáá tu'vii a. Ne tananj xcuáá tu'vii do', nij se-mozó ma'an xcuáá tu'vii do', cunu' ndo'o nij so' ga nij tuvi' se-mozó Diose Migueé, ⁸tzaj ne ne guun nucuaj nij so' qui'yaj canaán nij so' man Migueé a man adonj. Ne taj rej cuman nij so' rej xta', qui'yaj nij tuvi' Migueé a man chuguaj. ⁹Ne xcuáá tu'vii yo' ro', xcuáá cayáán asij naá tempó me xo', ne síí chree do', Satanás do', cu'naj xo', ne síí tiha' yu'unj man cunudanj nij yuvii man rihaan chumij me uún xo' nanj adonj. Ne go' nii man xcuáá tu'vii xij yo' rihaan chumij ga nij se-mozó so' a. ¹⁰Gaa ne cunó 'unj naná nucuaj ca'mii yo' so' rej xta', ne cataj so':

—Nihánj me se guun che'é Diose tinanii Diose man yuvii rihaan sayuun, ne guun nucuaj ndo'o so', ne guun chij ndo'o so' adonj. Ne guun chij síí ca'néé so' tinanii man yuvii rihaan sayuun a. 'O se síí cuta' cacun' xráá tinúú ní' nuvii nigan' rihaan Diose ro', quirii yaníj nii man so' nanj adonj. ¹¹Ne qui'yaj canaán nij tinúú ní' man xcuáá tu'vii che'é ton cayanj man matzinj le'ej yo' che'é nij tinúú ní', ne che'é se nata' nij so' naná ya sa' rihaan yuvii ro', che'é dan qui'yaj canaán nij so' rihaan xcuáá tu'vii yo' nanj ei. Ne nij so' me se ne cuchu'vii

nij so' sese cavi'l nij so' che'é nana sa' nata' nij so' ma'. ¹²Che'é dan guun niha' rá nij soj rej xta' do', sij nē rej xta' do' ei. Tzaj nē nique ndo'o soj sij mān rihaan chumii do', na ya'anj do', nānj adonj. 'O se quiril'íj nii man síi chree rihaan roj soj, nē che'é dan nuu yuvqā uxrá rá so' nānj chuguanj. 'O se ne'en síi chree se vaa nichrun' ca'na' sayuun quiran' so' nānj ei —taj nana ca'mii yo' so' rej xta' a.

¹³Gaa nē dan me se gaa xcaj xcuáá tu'vii yo' cuentá se vaa quiril'íj nii man xo' rihaan chumii, gaa nē canoco' ndo'o xo' man chanā cuchruj ne'ej yo' a. ¹⁴Tzaj nē rque nii vij scachee xtaa xij man chanā, che'é rej ca'vee cavii no' ca'anj no' rej tacaan rej nē no' qui'yaj Diose, nē yo' me rej rque Diose se cha no' va'nuj yo' táá yanéé, nē gan' ndo'o cunánj no' rihaan xcuáá tu'vii a. ¹⁵Tzaj nē quirii ndo'o xcuáá yo' na tu'va xo' rej vaj chanā, nē ase vaa chráá vaa na ca'néé xo' rej vaj chanā, che'é rej guun rá xo' rnūu chanā qui'yaj chráá yo', rá xo' a. ¹⁶Gaa nē racuij yo'óó man chanā, nē dan me se nuxra' yo'óó tu'va yo'óó, nē chumánj yo'óó nūl chráá quirii xcuáá tu'vii tu'va yo' a. ¹⁷Gaa nē ca'maan ndo'o rá xcuáá tu'vii ni'yaj xo' man chanā, gaa ne cavii xo' cunu' xo' ga yo'ó nij ta'níí no' síi uno rihaan Diose síi nata' se-nānā Jesucristó rihaan yuvii a. Gaa nē canicun' xo' rihaan yo'óó chruu naj tu'va na ya'anj a.

Nanā nihánj taj xna'anj che'é
xcuu yuvqā cavii na ya'anj a

13 Gaa nē quene'lén 'unj se vaa
cavii 'o xcuu yuvqā rque

na ya'anj, nē chij ya'raq xo', nē chi'cúú raq chij cúú yave xo', nē táá chi' cachriin raq nij cúú taj raa xo' a. Nē quij ndo'o vaa se-chuvii xo' nó rihaan xo' a. ²Nē ase vaa sni'yó vaa xo', nē ase vaa tacóó xcuu osó vaa tacóó xo', nē ase vaa tu'va chuvaq vaa tu'va xo' a. Nē xcuu yuvqā cavii rque na ya'anj ro', guun nucuaj ndo'o xo' guun chij xo', qui'yaj xcuáá tu'vii a. ³Nē yo' o raa xo' ro', aj quiran' chi'íj nda se daj doj se cavi' xo', tzaj nē quinahuun sa' uún man xo' a. Nē caráya'anj nij yuvii mān nūl rihaan chumii ni'yaj nij yuvii man xcuu yuvqā yo', ⁴nē quina'vij nij yuvii rihaan xcuáá tu'vii yo', che'é se ḡun nucuaj xcuu yuvqā yo' ḡun chij yo', qui'yaj ma'lan xcuáá tu'vii yo' a. Nē quina'vij uún nij yuvii rihaan xcuu yuvqā uún, cataj nij yuvii:

—Me 'ó síi ca'vee qui'yaj nda vaa 'yaj xcuu yuvqā nihánj ga. Taj vaj a doj sii ḡun nucuaj cunu' ga xo' ma' —taj nij yuvii ni'yaj nij yuvii man xcuu yuvqā yo' a.

⁵Gaa nē ca'vej rá Diose ḡun nucuaj xo' ca'mii xta' ndo'o xo' nda rihaan ma'lan Diose a. Nē ca'vej rá Diose ḡun chij xo' vij chihqā vij yavii a. ⁶Gaa nē dan me se ca'mii ndo'o xo' nana chi'íj ni'yaj xo' man Diose do', ve' mantá rej nē Diose do', che'é nij síi nē rej xta' ga Diose do' a. ⁷Nē ca'vej rá Diose cunu' xo' ga nij síi vaa sa' nimán rihaan Diose, nē dan me se qui'yaj canaán ya xo' man nij so' a. Nē ca'vej rá Diose ḡun chij xo' rihaan 'o 'o ta'aj yuvii do', rihaan nij yuvii mān cunudanj chuman' naj rihaan chumii do', rihaan nij yuvii a'mii

cunudanj nij xna'ánj a'mii yuvii do', rihaan nij yuvii mān nu' nij yo'óó nocoo do' a. ⁸Ne quina'víj cunudanj nij yuvii mān rihaan chumij rihaan xo' a. Ne nij síí quina'víj rihaan xo' me se nuvi' se-chuvii nij so' no rihaan danj matzinj le'ej síí cavi' rihaan rcutze, ne che'lé dan se gaa i'nq' nij so' rihaan Diose nu' cavii nu' ca'anj ma'. Ne nij síí ne quina'víj rihaan xcuu yuvaa yo' me se aj nō se-chuvii nij so' rihaan yanj yo' asij ataa qui'yaj Diose chumij nanj adonj.

⁹Dan me se sese taj yu'uji xréé yo'o so', ne no xcúún so' cuno so' nana nihánj adonj. ¹⁰Dan me se síí 'yaj atúj yuvii taga' ro', vaa güii catuu ma'an so' uún nanj adonj. Ne síí o' neê espadá man tuvi' me se cavi' ya ma'an so', qui'yaj neê espadá nanj adonj. Nihánj me se xcaj ní cuentá che'lé nij síí vaa sa' rihaan Diose, se vaa yo'o Diose gaa nucuaj rá nij so', ne yo'o Diose cuchuman rá nij so' ni'yaj nij so', ne yo'o gaa nucuaj nimán nij so' rihaan sayuun ei.

Nanq nihánj taj xna'anj che'lé xcuu yuvaa cavii rque yo'óó a

¹¹Gaa ne quene'én 'unj yo'ó xcuu yuvaa cavii rque yo'óó, ne táá víj cíú raa xo', ne ase vaa cíú taj raa matzinj le'ej ro', dānj vaa cíú taj raa xo' a. Ne a'mii xo' ndaq vaa a'mii ma'an xcuáá tu'víj a. ¹²Ne dan me se ca'na' xo' rihaan xcuu yuvaa cavii rque na ya'anj, ne guun chij xo' rihaan yuvii ndaq vaa uun chij ma'an xcuu cavii rque na ya'anj yo' a. Dan me se quina'víj nij yuvii mān nu' rihaan chumij rihaan xcuu yuvaa

cavii rque na ya'anj xcuu nahuun sa' gaa daj doj se cavi', qui'yaj xcuu yuvaa cavii rque yo'óó yo' a. ¹³Ne qui'yaj suun ndo'o xo' suun nocoo quene'en nij yuvii, ne ndaq cavii ya'an rej xtā' ne quinij ya'an rihaan yo'óó, qui'yaj xo' a. ¹⁴Dan me se qui'yaj suun xo' suun nocoo rihaan xcuu yuvaa cavii rque na ya'anj yo', qui'yaj ma'an xo', ne che'lé suun nocoo yo' me se tiha' yu'unj ndo'o xo' man nij síí mān rihaan chumij, ne cataj xo' rihaan nij so' se vaa qui'yaj nij so' 'o se-tinanga' xcuu cavii rque na ya'anj yo' xcuu quiran' chi'li qui'yaj neê espadá ne cunuu i'nq' uún a. ¹⁵Dan me se guun nucuaj xo' qui'yaj xo' nayón nana nimán se-tinanga' xcuu cavii rque na ya'anj yo', ne qui'yaj uún xo' ca'mii se-tinanga' yo', ne taran' nij síí na'vej rá na'víj rihaan se-tinanga' yo' ro', me se ticavi' xo' man taran' nij so' a. ¹⁶Gaa ne qui'yaj xcuu cavii rque yo'óó yo' fuerzá man cunudanj yuvii se vaa cuta' nii ta'nga' ra'a nij yuvii rej nuva' nij yuvii, ne se taj, ne caan rihaan nij yuvii cata' ta'nga' a. Dan me se dānj qui'yaj nii man nij síí atá suun do', man nij síí chéé ma'an do', man nij síí nique do', man nij síí ru'vee do', man nij mozó do', man nij síí ne uun mozó do' a. ¹⁷Ne dan me se sese nuvi' ta'nga' yo' ra'a yo'o so' do', rihaan yo'o so' do', ne ne ca'vee quiraañ so' rasuun do', cutu'vee so' rasuun do', qui'yaj se-tinanga' xcuu yo' a man adonj. Ne ta'nga' yo' ro', me se-chuvii xcuu cavii rque na ya'anj, ne dan me se número me yo' ei.

¹⁸Ne nihánj me se cavii raa soj sij nayaan nana nihánj, ne sese cūu

raa soj, ne nuchruj raa soj daj taj se-númerox cuu yuvaq cavii rque na ya'anj yo' ei. 'O se número yo' ro', me se-chuvii yo'o snó'o nānq chuguānj. Nē vatañ' ciento táá ya'núj chihāq vatāñ' me número yo' ei.

Nanā nihánj taj xna'anj che'é ciento táá yavíj chihāq ca'anj míj nij síi vaa sa' rihaan Diose a

14 Gaa ne quene'én 'unj se vaa nicun' matzinj le'ej yo' raa quij cu'naj Sion, ne nicun' o ciento táá yavíj chihāq ca'anj míj nij so' ga so', ne no se-chuvii matzinj le'ej do', se-chuvii Rej matzinj le'ej do', caan rihaan nij so' a. **2** Gaa ne cuno' 'unj se vaa ca'mii nanā cavii rej xta', ne ase vaa uun ayuj vaj chráa xij do', ase uun aguáj ndo'o tu'vii do', danj vaa nana yo', ne ase vaa chra' achráá nii ya'anj vaa nana yo' a.

3 Ne achráá nij so' chra' nacā inānq rihaan síi taj chruun xlá sa' yo' do', rihaan ca'anj nij xcuu nicun' nu' anicaj chruun xlá sa' do', rihaan nij síi uun chij do' a. Ne taj vaj a 'ó nij síi ca'vee nari cachraa chra' yo' ma'. Mān se orún' ciento táá yavíj chihāq ca'anj míj nij síi vaa sa' yo' ro', me nij síi guun nucuaj nari' chra' yo' nānq adonj. Nij so' ro', me nij síi narii Diose rihaan chumii, ne nij so' me síi tinanii matzinj le'ej man rihaan sayuun gaa cavi' so' a. **4** Ne ne cunu' chi'ii nij so' rihaan Diose che'é chanā ma'. 'O se síi vaa sa' inānq me taran' nij so' nānq adonj. Ne síi canoco' xcó matzinj le'ej me rej ma'an vaj xo' me uún nij so' a. Ne nij so' me nij síi táá yaan rihaan taran' yo' nij

síi mān rihaan chumii síi cunuu sa' rihaan Diose do', rihaan matzinj le'ej do', gaa cavi' matzinj le'ej yo' a. **5** Nē dan me se taj vaj a doj nana ne ne ca'mii nij so' ma'. 'O se sij vaa sa' inānq me nij so' nānq ei.

Nanā nihánj taj xna'anj daj ca'mii va'nuj nij se-mozó Diose a

6 Gaa ne quene'én 'unj yo'6 se-mozó Diose vaj tanu' rihaan risca' xta', ne nicaj so' nana sa' nana che'é se vaa quiran' yuvii nu' cavii nu' ca'anj nata' so' rihaan nij síi mān cunudan' nij yo'óó nocoo mān rihaan chumii do', rihaan nij síi mān cunudan' nij chuman' do', rihaan nij síi a'mii cunudan' nij xna'anj a'mii nij yuvii do', rihaan 'o 'o ta'aj nij yuvii mān rihaan chumii do' a. **7** Gaa ne dan me se nucuaj ndo'o ca'mii so', cataj so', ne: —Caraa cochroj nij soj rihaan Diose, ne ve'é ca'mii soj che'é so' ei. 'O se aj quisij orá ca'ne' so' cacun' che'é yuvij nānq adonj. Dan me se na'vij soj rihaan so', che'é se so' me síi qui'yaj rej xta' do', yo'óó do', na ya'anj do', rej avii na do' a —taj se-mozó Diose yo' cunoj a.

8 Gaa ne canoco' yo'ó se-mozó Diose xcó tuvi' so', ne cataj so': —Aj quiril' nu' chuman' nocoo chuman' cu'naj Babilonia, ne qui'yaj ndo'o nij síi mān rihaan chumii cacun' chi'ii, qui'yaj chuman' yo', ne nihánj me se caxrii yuvaa Diose man nij so' che'é cacun' chi'ii qui'yaj nij so' chuguānj —taj yo'ó se-mozó Diose yo' a.

9 Gaa ne canoco' se-mozó Diose mozó va'nuj rej xcó roj tuvi' so', ne nucuaj ndo'o ca'mii so', cataj so', ne:

— Sese na'vij yo'qo so' rihaan xcuu yuvaa yo' do', rihaan se-tinanga' xcuu yuvaa yo' do', ne sese ca'vej rá yo'qo so' cata' ta'nga' caan rihaan so' do', ra'a so' do', ¹⁰ne ya co'qo so' na vinó sayuun nucuaj caraa Diose rque tazá, ne na vinó yo' ro', me sayuun qui'yaj Diose man so' asa' caxríj yuvaa Diose man so', ne dan me se cacaa so' rihaan ya'an do', rihaan yo'óó azufré acaa do', ni'yaj nij se-mozó Diose mozó vaa sa' do', ni'yaj matzinj le'ej do' a. ¹¹Ne dan me se nu' cavii nu' ca'anj cavii catze' rej quiran' nij so' sayuun, ne yo'qo danj quiran' nij so' nuvii nigan' nanj adonj. Danj quiran' nij síi na'vij rihaan xcuu yuvaa yo' do', rihaan se-tinanga' xcuu yuvaa yo' do', síi ca'vej rá cata' ta'nga' se-chuvii xcuu yo' do' a —taj se-mozó Diose mozó va'nuj yo' a.

¹²Ne nihánj me rej xcaj ní' cuentá che'é nij síi vaa sa' rihaan Diose, se vaa yo'qo vaa nucuaj nimán nij so' rihaan sayuun ei. 'O se nij so' me síi yo'q uno nana taj xna'anj Diose, ne yo'q amán rá nij so' ni'yaj nij so' Jesucristó a.

¹³Gaa ne cunó 'unj yo'ó nana cavii rej xta', ne nana yo' cataj rihanj a:
—Cachron so' nana nihánj rihaan yanj á. Cachron so' se vaa nij síi noco' man síi 'nij ra'a man soj me se sese cavíl nij so' rej rihaan yaj, ne vaa che'le güun niha' rá nij so' ei. 'O se cavii sa' nij so' nanj á. Ne Nimán Diose taj se vaa ca'ne' rá nij so' ga suun 'yaj suun, ne naraqan rá nij so' a. 'O se yuun che'e cavii sa' nij so' che'le suun sa' aj qui'yaj suun nij so' adonj, cachron so' á —taj nana cavii rej xta' yo' a.

Nana nihánj taj xna'anj che'é sayuun quiran' nij síi man rihaan chumij nihánj a

¹⁴Gaa ne quene'én 'unj se vaa curuvi' 'o ngaa catzii rej xta', ne táá 'o síi nicaj yu'unj man yuvij xráá ngaa, ne nuu raq so' 'o cachriin aga' oró míí, ne noco' ra'a so' 'o aga' seraă cuyuu a'ne' coj, ne sihaa uxrá seraă yo' a. ¹⁵Gaa ne yo'ó se-mozó Diose curihanj rque nuvíi nocoo, ne nucuaj ndo'o caguáj so' rihaan síi taj xráá ngaa yo' a. Dan me se cataj so', ne:

—Tacuachén so' sagá' so' aga' sihaa tacóó nij rasuun man rihaan yo'óó, ne cutá so' se man rihaan yo'óó cuaj ei. 'O se quisíj orá cuta ní' se man rihaan yo'óó nanj adonj. 'O se aj cachij nu' se man rihaan yo'óó nanj á —taj se-mozó Diose rihaan síi taj xráá ngaa yo' a.

¹⁶Gaa ne síi taj xráá ngaa yo' ro', me se tacuachén so' saga' so' tacóó nij rasuun man yo'óó, ne dan me se cuta so' nu' rasuun cachij man rihaan yo'óó yo' a.

¹⁷Gaa ne curihanj yo'ó se-mozó Diose uún rque nuvíi nocoo ne rej xta', ne ma'an so' nicaj yo'ó aga' seraă cuyuu sihaa uún a. ¹⁸Gaa ne curihanj yo'ó se-mozó Diose uún rej nicun' mesá altar, ne síi guun chij rihaan ya'an me so', ne nucuaj ndo'o caguáj so' rihaan síi nicaj yo'ó aga' sihaa yo' a. Dan me se cataj so', ne:

—Tacuachén so' sagá' so' aga' seraă sihaa tacóó nij rasuun man rihaan yo'óó, ne naqui'yaj chre' so' nij chruj uvá cachij rihaan yo'óó á. 'O se aj cané nu' nij chruj uvá nanj ei —taj so' rihaan tuvi' mozó so' a.

¹⁹Gaa nē dan me se tacuachén se-mozó Diose yo' saga' so' aga' seraā tacóó nij rasuun mān rihaan yo'oo, gaa nē naqui'yaj chre' so' nij chruj uvá cachij mān rihaan chumii, gaa nē caraasā' so' nij chruj uvá yo' rque 'o xruj xij rej rii nii na man nij chruj uvá, nē dan me se rej yo' me rej quiran' uxrá nij chruj uvá yo' sayuun qui'yaj Diose vaa nanj adonj.

²⁰Gaa nē dan me se rej tu'va chuman' quirii nii man chruj uvá, nē rej yo' me canuu nii man chruj uvá yo', ne curihañ ndo'o ton rque xruj xij yo', ne quisij ton yo' ndaa tu'va nij cuayó yo' rej nūu rtá, ne valnúj cientó táá yo'ó ico kilómetro ya cunánj ton yo' rej gan' rihaan yo'oo a.

Nanq nihánj taj xna'anj che'é chij se-mozó Diose nij síi nicaj sayuun a

15 Gaa nē quene'én 'unj yo'ó rasuun curuvíl rej xta'
qui'yaj Diose, nē se xij ndo'o me yo',
ne rasuun caráya'anj yá' me yo' a.
Dan me se quene'enj chij se-mozó
Diose, nē chij sayuun ca'ná' me
nicaj nij se-mozó Diose yo' a. Nē
asa' quisij guun sayuun yo' rihaan
chumii qui'yaj Diose, gaa nē ca'ne'
rá Diose ga suun axrij yuvqa man
chumii a.

²Gaa ne quene'én 'unj na ya'anj,
nē ndaa raan ma'an rihaan na
ya'anj yo', nē ase vaa raan vidrió
ro', danj vaa raan yo', nē ase vaa
ya'an vaa yo', nē nij síi qui'yaj
canaán rihaan xcuu yuvqa yo' do',
rihaan se-tinanga' xcuu yuvqa yo'
do', rihaan número uun se-chuvii
xcuu yuvqa yo' do', nij so' me nij síi
nicun' rihaan na ya'anj vidrió yo',

nē nicaj nij so' ta'anj Diose nicun'
nij so' yo' a. ³Nē achráá nij so' chra'
qui'yaj síi cu'naj Moisés síi qui'yaj
suun che'é Diose gaa naá, nē xra'
matzinj le'ej me chra' yo' a. Nē
nihánj me nanq cacheráá nij so' a:

—Xij ndo'o ne ya'anj ndo'o vaa
nū' suun qui'yaj suun so', Diose
sij ne'en qui'yaj cunudanj sij 'nij
ra'a man nuj á. Tucuáán nica ne
tucuáán ya me nū' tucuáán cuchruj
so', nē síi nicaj suun rey uun chij
rihaan cunudanj yuvij mé so' á.

⁴Me síi se ca'vej rá caraasā cochroj
rihaan so', ga man Señor. Ve'é
ca'mij cunudanj yuvij ní'yaj nij yuvij
mán so' a. 'O se orún' so' me síi sa'
inanj, nē ca'na'l cunudanj nij yuvij
mān rihaan chumii, nē na'vij nij
yuvij rihaan so' á. 'O se quene'en
nij so' nū' nij suun nica qui'yaj suun
so' adonj —me chra' cacheráá nij síi
qui'yaj canaan yo' a.

⁵Gaa nē quene'én 'unj se vaa
naxra' ta'yaa rihaan nuvíí nocoo
rej ne Diose rej xta' rej xcaj yuvij
cuentá che'é so' a. ⁶Gaa ne curihañ
chij nij se-mozó Diose nij síi nicaj
sayuun rque nuvíí nocoo yo', nē
nūu nij so' yatzij linó sa' inanj
naruvii chuguun, nē 'nij catuun nij
so' merque caxra' anó ndaa rucuqa
nij so', nē merque aga' oró míí
inanj me nij merque yo' a. ⁷Gaa ne
yo'ó tuvi' ca'anj nij xcuu ro', rque
xo' chij co'oo aga' oró míí rihaan
chij nij se-mozó Diose, ne sayuun
qui'yaj Diose caxrjj yuvqa Diose
man nij síi mān rihaan chumii ro',
maan ndaa araa ma'an sayuun yo'
rque nij co'oo a. Ne Diose, tzaj ne
so' me síi gaa i'na' nū' cavii nū'
ca'anj adonj. ⁸Nē che'é se ve'é ndo'o

'yaj Diose né che'é se nucuaj ndo'o Diose, che'é dan caraan catze' rá nuvíí nocoo yo', né taj vaj síí guun nucuaj catuu rque nuvíí nocoo yo' ndaa se quisij chij nij sayuun nicaj chij nij se-mozó Diose taguéj nij so' rihaan chumii a.

Nanq nihánj taj xna'anj che'é sayuun mān rque co'oo nicaj chij nij se-mozó Diose a

16 Gaa né cunó 'unj se vaa nucuaj ca'mii 'o síí né rá nuvíí nocoo yo' rihaan chij nij se-mozó Diose, cataj so':

—Cavii nij soj, tucuayuu soj se man rque se-co'oo soj rihaan yo'óó, che'é rej caxrii yuvaa Diose man nij síí mān rihaan yo'óó á —taj síí né rá nuvíí nocoo yo' a.

2 Gaa né guun yaan 'o se-mozó Diose, cavii so' ca'anj so', né tucuayuu so' se nuu rque se-co'oo so' rihaan yo'óó a. Gaa né dan me se canó ndo'o luj ri'yuj chilii man nij síí no se-ta'naga' xcuu yuvaa síí na'vij rihaan se-tinanga' so' a.

3 Gaa né se-mozó Diose mozó vij, né tucuayuu so' se mān rque se-co'oo so' rihaan na ya'anj yo', né ase vaa ton man xnangá ro', dānj vaa nu' na ya'anj yo' a. Gaa né cunudanj nij xcuu do', xcuaj do', cavi' rque na ya'anj yo' a.

4 Gaa né se-mozó Diose mozó va'nuj, né tucuayuu so' se mān rque se-co'oo so' rihaan nij chráá do', rihaan nij rej avii na do' a. Gaa né guun ton man nu' nij na yo' a.

5 Gaa né cunó 'unj ca'mii se-mozó Diose síí tumé na, se vaa cataj so':

—Cunaj uxrá 'yáa so' sij nicun' yaj sij nicun' asij naá, né sij sa' inanj

mé so' á. 'O se ma'án so' me síí cataj xna'anj se vaa guun nu' nij rasuun nihánj nanj adonj. **6** 'O se nij síí mān rihaan chumií ro', tucuayuu nij so' ton man nij síí sa' do', ton man nij síí nata' se-nanq so' do', rihaan yo'óó, né nihánj me se rqué so' ton rihaan nij so' co'oo ma'án nij so' yaj adonj. Dan me se yaj me nayon ya cuentá ndaa vaa qui'yaj nij so' gaa naá ei —taj se-mozó Diose síí tumé na yo' a.

7 Gaa né cunó 'unj se vaa ca'mii mesá altar, né cataj yo':

—Veé dānj vaa, Diose sij 'nij ra'a man nuj sij guun nucuaj qui'yaj cunudanj a. Nana ya né nana nica me nu' nanq cataj xna'anj so' gaa ca'né' so' cacun' che'é nij yuvii yo' —taj yo' uún a.

8 Gaa né se-mozó Diose mozó ca'anj ro', me se tucuayuu so' se mān rque se-co'oo so' rihaan güii a. Gaa né guun nucuaj güii cacaa nij yuvii qui'yaj güii a. **9** Gaa né cacaa ndo'o nij yuvii, gaa né dan me se nda' se Diose me síí uun chij rihaan nu' nij sayuun yo', tzaj né ca'mii chilii nij yuvii ni'yaj nij yuvii man Diose, né ne canicaj nimán nij yuvii ca'mii sa' nij yuvii che'é Diose a ma'.

10 Gaa né se-mozó Diose mozó 'un' ro', me se tucuayuu so' se mān rque se-co'oo so' rihaan chruun xlá rej taj xcuu yuvaa a. Gaa né yuun che'e cunuu rmí' nu' rej quirii ta'nga' xo' rihaan, né dan me se que'ee ndo'o man nij síí guun chij xo' rihaan, né ndaa chá ruj ma'án nij so' tu'va nij so' che'é yan a'ngaj man nij so' a.

11 Gaa né dan me se ca'mii chilii nij so' che'é Diose, che'é se que'ee

ndo'o man nij so' ne canó luj chi'ii ri'yuj man nij so' a. Tzaj ne ne canicaj nimán nij so' tanáj nij so' se chi'ii qui'yaj nij so' a ma'.

¹²Gaa ne se-mozó Diose mozó vatan' ro', me se tucuayuu so' se man rque se-co'oo so' rihaan chráá xij cu'naj chráá Eufrates, gaa ne canacoo ny' na mān rque chráá yo', qui'yaj so' a. Ne dan me se guun chráá yo' chrej cachen nij síi nicaj suun rey cavii rej síj güii ca'ná! nij so' a. ¹³Gaa ne quene'lén 'unj se vaa curihan va'nuj naná chil'ii tu'va xcuáá tu'vii do', tu'va xcuu yuvqá do', tu'va síi nata' naná ne do', ne ase vaa riquij vaa va'nuj nij naná chil'ii yo' a. ¹⁴O se naná chree me nij so', ne vaj nij so' yaj suun nij so' suun nocoo ne'en nij yuvii, ne dan me se cavii nij so' ca'anj nij so' rej ne nij síi nicaj suun rey uun chij rihaan ny' nij yuvii mān rihaan chumij a. Gaa ne cunu chre' cunudanj nij síi nicaj suun rey, qui'yaj nij naná chree, che'é rej cunu' nij síi nicaj suun rey yo' ga Diose asa' quisij güii ca'ne' Diose cacun' che'é yuvii a. Ne Diose me síi guun nucuaj qui'yaj cunudanj ei.

¹⁵Ne nihánj me se-naná síi 'nij ra'a man ní' a:

—Dan me se ase vaa 'na' yuve síi itu'ro', danj gaa cuchi'l 'unj rihaan soj á. Ne cavii sa' síi ne otoj, ne ni'yaj ranga' nij so', ne tumé sa' nij so' sagan' nij so' yatzij catzij á. Dan me se se gaa canj nij so' cachee nij so', ne se cuno chrej na'aj rihaan nij so' ni'yaj yuvii man nij so' ma' —taj síi 'nij ra'a man ní' ni'yaj so' man nij síi ne tumé cacun' a.

¹⁶Gaa ne dan me se cunu chre' nij síi nicaj suun rey yo' rej cu'naj

Armagedón xna'ánj hebreo, qui'yaj va'nuj nij naná chree yo' a. ¹⁷Gaa ne se-mozó Diose mozó chij me se tucuayuu so' se man rque se-co'oo so' rihaan naná a. Gaa ne nucuaj ca'mii síi taj chruun xlá sa' nicun' rá nuví nocoo, cataj so', ne:

—Quisij guun yo' á —taj so' a.

¹⁸Gaa ne quiraq, ne cariin ndo'o, ne caguáj ndo'o tu'vii, ne cachén uxrá yuún yuvqá, ne nucuaj doj yuún yo' rihaan ny' nij yuún cachén rihaan chumij nihánj asij guun che'é yuvii cayáán yuvii rihaan chumij nihánj a. ¹⁹Dan me se quixra' ta'aj chuman' xij nocoo yo', ne cunuva'luj ta'aj chuman' xij yo', ne canee cunudanj yo'ó nij chuman' naj rihaan chumij, qui'yaj yuún a. Dan me se na'nuj rá Diose chuman' nocoo cu'naj Babilonia se vaa rque so' 'o aga' na vinó 'na' sayuun co'o chuman' yo', ne na vinó yo' ro', me se vaa caxrij yuvqá Diose man chuman' yo' a. ²⁰Gaa ne cunuánj cunudanj nij yo'óó naj tanuyu rihaan na ya'anj do', cayuu cunudanj nij quij xcaan do', ne ne curuví! a 'ó nij quij a ma!. ²¹Ne caman' ndo'o maan yahij xráá nij yuvii, ne vij chihqá chil' kiló me 'o 'o chraan yu've' yo' cayuu xráá nij yuvii a. Gaa ne guun che'é nij so' ca'mii chi'ii nij so' ni'yaj nij so' man Diose che'é maan yahij go' xráá nij so' qui'yaj Diose a. 'O se sayuun uxrá vaa sayuun quiran' nij so' nānj adonj.

Naná nihánj taj xna'anj che'é chaná niha' rá ga chii a

17 Gaa ne dan me se ca'ná! yo' tuvi' chij nij se-mozó Diose nicaj chij nij co'oo, gaa ne cataj so' rihanj a:

—Cuva' so' nihánj, ne t̄ihaán 'unj rihaan so' daj gaa sayuun quiran' chana niha' rá ga chii chana taj rihaan que'ee nij na ya'anj ei. ²Dan me se qui'yaj chil'ii nij síí nicaj suun rey uun chij rihaan chumii ḡa no', gaa ne ase 'yaj nij síí xno ro', danj qui'yaj nij síí man rihaan chumii, che'é se qui'yaj chil'ii nij so' ga no' chuguānj —taj se-mozó Diose rihanj a.

³Gaa ne ca'anj nimán 'unj rej tacaan, qui'yaj uún se-mozó Diose a. Gaa ne dan me se quene'en 'unj 'o chana taj xráá xcuu yuvaāq maree, ne nó ndo'o se-chuvii xo' xráá xo', ne nij nana yo' me se inanj nana chil'ii me nij yo', ne vaa chij raq xo', ne táá chil' cūú raq xo' a. ⁴Ne chana yo' ro', nuû no' yatzij tintá ga yatzij maree, ne nó aga' oró míí do', yahij chuguān tu'vee ndo'o do', rmii raq perlá tu'vee ndo'o do', nó rihaan sagan' no' a. Ne nicaj ra'a no' yo' aga' tazá aga' oró míí, ne ndaa araa ayanj ma'an inanj nij se chil'ii rque aga' oró yo', ne dan me se inanj se chil'ii qui'yaj ma'an no' me se vaa araa man rque saga' no' a. ⁵Ne caan rihaan no' ro', nó se-chuvii no', ne nana yuve me se-chuvii no', ne dan me se chuman' nocoo cu'naj Babilonia cu'naj no', ne nii taran' nij chana niha' rá ga chii me no', ne nii cunudanj nij se chil'ii man rihaan chumii me uún no' a. ⁶Gaa ne quene'en 'unj se vaa xno chana yo', che'é se aj co'o ndo'o no' ton man nij síí vaa sa' rihaan Diose do', ton man nij síí nata' se-nanā Jesucristó do' a. Ne ca'anj ndo'o raj ni'yaj 'unj man no' a. ⁷Gaa ne xná'anj se-mozó Diose manj, cataj so', ne:

—Me che'é ca'anj rá so' ga. 'O se cataj xna'anj 'unj rihaan so' nana yuve nanā che'é chana do', che'é xcuu yuvaāq atā man no' xcuu taj chij cūú yave do', che'é chil' cūú taj raa chij cūú yave xo' do' a. ⁸Xcuu yuvaāq ne'én so' ro', me síí cayáán asij rque doj, tzaj ne taj vaj so' rihaan chumii cuano ma!. Ne rej rihaan ní' me se vaa cayii uún so' yu'uj cunuu ndo'o, gaa ne ca'anj so' rej quiri' nu' so' ei. Tananj uún, ne vaa nij síí man rihaan chumii síí ne no se-chuvii rihaan yanj no se-chuvii nij síí gaa i'na' nu' cavii nu' ca'anj asij ataa qui'yaj Diose chumii, ne ca'anj rá nij so' ni'yaj nij so' xcuu yuvaāq yo', che'é se quene'en nij so' se vaa asij rque doj cayáán xo', ne taj vaj xo' cuano ma!. Ne rej rihaan ní' me se ca'na' uún xo' adonj. ⁹Ne nihánj me xcaj síí avii raa cuentá a. Dan me se chij nij raq xcuu yuvaāq yo' ro', me chij quij, ne ne chana yo' xráá nij quij yo' a. Ne chij síí nicaj suun rey me uún chij nij raq xcuu yuvaāq yo' a. ¹⁰Dan me se 'un' nij so' ro', aj quiri' ne aj navij cachén nij so' suun a. Ne yo'ó so' ro', ne cuano, ne ataa quisij yo'ó so' uún, ne asa' ca'na' yo'ó so', ne doj cayáán so' rihaan suun nanj á. ¹¹Ne ma'lan xcuu yuvaāq yo' me se síí cayáán asij rque me so', ne taj vaj so' ne cuano ma!. Ne síí nicaj suun rey tunj me so', tzaj ne yo'o tuvi' yo'ó chij nij síí nicaj suun rey me uún so', ne cavii so', ne quiri' nu' so' nanj adonj.

¹²"Ne chil' nij cūú taj nij raq xcuu yuvaāq ro', me chil' nij síí nicaj suun rey uún a. Dan me se ataa cayáán nij so' qui'yaj nij so' suun a. Tzaj ne

asa' qui'yaj nij so' suun rey me se orún' orá nii guun nij so' síí nicaj suun rey ne guun chij nij so' ga ma'an xcuu yuvaa yo' ei. ¹³Dan me se yo'o cuyaán gaa rá taran' nij so', ne nayón xcuu yuvaa rihaan nij so' guun chij ma'an xcuu yuvaa, qui'yaj ma'an nij so' adonj. ¹⁴Gaa ne cunu' taran' nij so' ga matzinj le'ej, tzaj ne qui'yaj canaan nij tuví' matzinj le'ej rihaan nij so' ei. 'O se matzinj le'ej ro', me síí 'nij ra'a man nu' síí uun chij, ne síí nicaj suun rey uun chij rihaan nu' síí nicaj suun rey me uún so' adonj. Ne nij tuví' so' ro', me nij síí canacúún so' canoco' man so', ne dan me se aj narii so' man nij so', ne yo'o amán rá nij so' ni'yaj nij so' man so' ei —taj se-mozó Diose rihanj a.

¹⁵Gaa ne cataj uún so':

—Nij na quene'én so' rej ne chaná niha' rá ga chii ro', me que'ee yuvii do', yuvii mān que'ee chuman' do', yuvii a'mii que'ee xna'ánj a'mii yuvii do' a. ¹⁶Ne xcuu yuvaa yo' do', chii nij cútú taj raá xcuu yuvaa do', nachri' ndo'o nij so' ni'yaj nij so' man chaná niha' rá ga chii yo' a. Ne quirí' nu' no', qui'yaj nij so', ne cánj uun gaa no', qui'yaj nij so', ne chā nij so' man no', ne cacqá nu' no', qui'yaj nij so' nanj ei. ¹⁷O se ma'an Diose caxrój chrej rque nij so' se vaa qui'yaj nij so' ndaa vaa me rá ma'an so' qui'yaj nij so', ne che'é dan yo'o vaa rá taran' nij so', ne nayón xcuu yuvaa rihaan nij so' guun chij xo', qui'yaj nij so', ne veé danj guun chij ya xo' ndaa se quisij ya nu' se-nana Diose ei. ¹⁸Ne ma'an chaná quene'én so' ro', no' me chuman' nocoo 'nij ra'a man nij síí nicaj

suun rey uun chij rihaan chumii a —taj se-mozó Diose rihanj a.

Naná nihánj taj xna'anj se vaa canee nu' chuman' Babilonia a

18 Veé dan, gaa ne quene'én 'unj yo'ó se-mozó Diose cavii rej xta' nanij rihaan yo'óó, ne síí nucuaj ndo'o me so' a. Ve'é ndo'o curuvi' so', ne chuguun rihaan yo'óó, qui'yaj so' a. ²Gaa ne nucuaj ndo'o caguáj so', cataj so', ne:

—Canee nu' chuman' nocoo cu'naj Babilonia, ne guun chihánj naná chree man yo', ne taga' nuu nij nana chiido', yachruú do', me yo' yaj ei. ³O se chuman' yo' me se rqué ndo'o no' na vinó co'o cunudanj nij yuvii mān rihaan chumii, ne na vinó yo' ro', me sayuun quiran' nij so' che'é cacun' chiiqui'yaj nij so' ga no' a. Dan me se qui'yaj ndo'o nij síí nicaj suun rey cacun' ga no', ne nij síí naránj natu'vej ro', guun ru'vee ndo'o nij so' che'é rej ca'néj nu' nij so' nu' se sa' man chuman' yo' nanj adonj —taj se-mozó Diose yo' a.

⁴Gaa ne cunó 'unj naná ca'mii yo'ó so' rej xta', ne dan me se cataj so':

—Curihanj soj sij nocoo' manj chuman' yo' ei. Se guun qui'yaj soj cacun' ndaa vaa 'yaj nij síí mān chuman' yo' mei. Curihanj soj do', se quiran' soj sayuun ndaa vaa quiran' nij so' ei. ⁵O se aj ne'en Diose se vaa nocoo ndo'o cacun' taj xráá nij so', ne nihánj me se qui'yaj Diose sayuun man nij so' chuguanj. ⁶Dan me se ase vaa qui'yaj chuman' yo' sayuun man yuvii ro', dānj

gaa qui'yaj guee soj sayuun man chuman' yo', ne vij naru'vee soj sayuun man chuman' yo' ei. Dan me se rque ma'an aga' tazá tinachej chuman' yo' na co'o yuvii ro', veé ma'an rque aga' tazá yo' ro', vij guun che'e soj caraas soj na co'o ma'an chuman' yo' á. ⁷Dan me se ca'mii xtä' ndo'o no', ne nano' ndo'o no' se sa' gaa rihaan no', ne che'é dan qui'yaj ndo'o soj sayuun ndaa ca'ngaj ma'an nimán no', qui'yaj soj, ne ndaa que'ee ndaa cíú man no', qui'yaj soj, gaa ne xri' ndo'o rá no' ei. Dan me se taj nimán no': "Ne amán raj daj chihaa míj mei. Ma'anj me chaná reiná uun chij ya, ne ne chu'vij ma'. Nuveé chaná cavi' nica mej, ne se quirán' 'unj sayuun daj chihaa míj ma'", taj no' a. ⁸Ne che'é dan rque orún' güii me se ca'na' nu' nij sayuun quirán' no', ne dan me se cavi' ndo'o yuvii rque no' do', quinano ndo'o rá nij yuvii do', cachen ndo'o x'naa rque no' do', cacaa nu' no', qui'yaj ya'an do', nanj ei. 'O se nucuaj ndo'o Diose síi 'nij ra'a man soj síi ca'ne' cacun' che'é chuman' yo' nanj chuguanj —taj nanaa ca'mii síi ca'mii rej xtä' a.

⁹Dan me se ta'vée ndo'o nij síi nicaç suun rey uun chij rihaan chumii ni'yaj nij so' man chuman' yo' asa' quene'en nij so' se vaa avii ndo'o catze' rej acaa chuman' yo' a. 'O se nij so' me síi qui'yaj ndo'o cacun' chi'ii ga' no', ne cutun' ndo'o nij so' se sa' ga' no' a. ¹⁰Ne dan me se gan' canicun' nij so' rej naj chuman' yo', che'é rej cuchu'vi' nij so' quene'en nij so' sayuun quirán' no' a. Ne cataj nij so':

—Ai. Ai. Ná'unj. Niqué so' chumán' nocoo chumán' nucuaj chumán' cu'naj Babilonia ei. 'O se rque orún' orá ca'na' sayuun rihaan so' che'é cacun' tumé sq' a —cataj nij síi nicaç suun rey yo', ni'yaj nij so' man chuman' Babilonia yo' a.

¹¹Ne nij síi naránj natu'vej rihaan chumii ro', ta'vée ndo'o nij so', ne quinano ndo'o rá nij so' ni'yaj nij so' chuman' yo' a. 'O se se ca'vee cane' a doj si'yaj nij so' rasuun, ¹²aga' oró míi do', aga' platá catzii do', yahij chuguun tu'vee ndo'o do', rmii raan perlá do', yatzij linó do', yatzij sedá do', yatzij tintá do', yatzij maree do', nu' chruun gun' daj do', nu' rasuun rii nii man cíú marfil do', nu' rasuun rii nii man chruun sa' do', nu' rasuun rii nii man aga' bronce maree do', nu' rasuun rii nii man aga' hierró ndo'o do', nu' rasuun rii nii man yahij mármol do', ¹³quíi canelá do', coj gun' daj do', na gun' daj do', squíi cu'naj mirra do', squíi xlá do', na vinó do', casté do', hariná do', 'núú trigó do', scúj do', matzinj do', cuayó do', cuchri' do', ndaa ma'an yuvii guun mozó do', se cane' daj chihaa míj uún rasuun yo', qui'yaj nij so' a ma!. ¹⁴Ne nij síi naránj natu'vej ro', ca'mii nij so' rihaan chuman' yo', cataj nij so', ne:

—Ne nij chruj niha' ndo'o rá so' cha so' ro', navij nu' chruj yo', ne nu' se tu'vee ndo'o do', nu' se chuguun do', ca'anj ni'yá nij yo' rihaan so', ne daj chihaa míj se nari' uún so' man nij rasuun sa' vaa danj yaj a ma! —cataj nij síi naránj natu'vej rasuun a.

¹⁵Ne nij so' ro', me nij síi cunu ru'vee qui'yaj chuman' yo', ne gan'

canicun' nij so' ga no', che'e se cuchu'ví' nij so' ni'yaj nij so' sayuun quiran' no' a. Dan me se ta'vee nij so', ne quinano ndo'o rá nij so', ¹⁶ne cataj nij so':

—Ai. Ai. Nique ndo'o so' chuman' nocoo nanj á. Chuman' nuu yatzíj linó mé so', ne yatzíj tintá do', yatzíj maree do', nuu so', ne aga' oró míi do', yahij chuguun tu'vee ndo'o do', rmii raan perlá do', nó rihaan so', ¹⁷tzaj ne rque orún' orá navij nu' nij yo' quiri' tananj —cataj nij síí naránj natu'vej yo' a.

Ne cunudanj nij síí tuguáj rihooy chéé rihaan na ya'anj do', nu' nij síí 'yaj suun rihaan rihooy chéé rihaan na ya'anj do', canicun' nij so' rej gan' a. ¹⁸Dan me se gaa quene'en nij so' rej avii catze' yan acaa chuman', gaa ne caguaj nij so', cataj nij so':

—Me rej naj yo'ó chuman' nocoo doj rihaan chuman' nihánj, rá soj yaj onj —cataj nij so' a.

¹⁹Dan me se caraa nij so' yo'óó tachruu raa nij so', ne ta'vee ndo'o nij so', ne quinano rá nij so', ne cataj uún nij so', ne:

—Ai. Ai. Nique so' chuman' nocoo nanj á. Dan me se guun ru'vee taran' núj sij si'yaj rihooy chéé rihaan na ya'anj, qui'yaj rasuun sa' tu'vee man rqué so' tzaj man. Tzaj ne nihánj me se rque orún' orá navij nu' so' nanj asuun. ²⁰Tzaj ne guun nihá' rá nij soj sij ne rej xta' do', sij vaa sa' rihaan Diose do', sij ca'néé Jesucristó nata' rihaan yuvii che'é so' do', sij nata' se-nana Diose do', ni'yaj soj chuman' yo' á. 'O se qui'yaj Diose sayuun man chuman' yo' che'é cacun' qui'yaj chuman'

yo' rihaan soj ei —cataj uún nij síí tuguáj rihooy chéé rihaan na a.

²¹Gaa ne yo'o se-mozó Diose síí nucuaj ndo'o ro', naxcaj so' yo'o yuvej xij, ne yuvej xij caxra' ndo'o me yo', ne quiri'fj so' man yo' rque na ya'anj, ne cataj so':

—Veé daj gaa quiran' guee so' chuman' nocoo cu'naj Babilonia ei. Dan me se quiri'jj nii mán so' rque na ya'anj, ne daj chihaa míj se nari' uún nii mán so' rque na ya'anj a ma!. ²²Ne daj chihaa míj se cuno nii chra' rque se-callé so' chuman' a ma!. Se cuno nii cachraa ya'ánj do', cachraa rihu do', cachraa chruun a'yánj do', rqué so' a ma!.

Ne se gaa síí qui'yaj me ma'an suun do', se gaa máquina váj nihaj do', se gaa a 'ó rasuun rqué so' a ma!. ²³Ne se cuchuguun a 'ó aga' ya'an rej náá so' do', se nara'aa yuvii rej náá so' do', se cuno nii ca'mii cachraa yuvii do', rqué so' a ma!. 'O se nij síí naránj natu'vej ne rqué so' ro', me se nij síí ru'vee doj rihaan cunudanj nij ru'vee man rihaan chumii me nij so' adonj. Ne nij rmedió chi'ii cane' rqué so' ro', me se tiha' yu'unj yo' man cunudanj nij yuvii man rihaan chumii chuguanj. ²⁴Ne ma'lán so' tumé cacun' se vaa cavi' nij síí nata' se-nana Diose cavi' nij síí vaa sa' rihaan Diose cavi' cunudanj nij síí ticavi' nii rihaan chumii adonj —taj se-mozó Diose yo', ca'mii so' rihaan chuman' nocoo cu'naj Babilonia a.

19 Veé dan, gaa ne cuno 'unj nana' ca'mii nucuaj que'ee yuvii nicun' rej xta', ne cataj nij yuvii:

—Caraa guee ní' rihaan Ya'anj ei. Diose síí noco' ní' man ro',

so' me síí tinanii man ní' rihaan sayuun, né guun chij ndo'o so', né síí nucuaj ndo'o me so' adonj.
2'O se nana_q ya_q nana_q nica inanj me nu_q! nana_q a'mii so' gaa a'ne' so' cacun' che'é yuvij adonj. 'O se yaj me naru'vee Diose_q rihaan níj yuvij_q che'é nu_q cacun' qui'yaj níj yuvij_q rihaan Diose_q a. Che'é dan qui'yaj so' sayuun man chuman' nocoo chuman' guun chanq niha_q rá ga chii, che'é se quiril' nu_q chumii, qui'yaj no' do', che'é nu_q níj síí nuu rihaan ma'an Diose_q síí cavi_q qui'yaj chuman' nocoo yo' do' a —taj níj yuvij_q yo' a.

3Gaa né cataj uún níj síí ca'mii rej xta_q yo':

—Caraa guee ní' rihaan Ya'anj ei. Ne nu_q cavii nu_q ca'anj me se yo'o cavii catze' rej acaa chuman' yo' a —taj uún níj so' a.

4Gaa né canicun' ruj ico ca'anj níj síí uun chij do', ca'anj níj xcuu do', rihaan Diose_q síí taj rihaan chruun xlá sa_q yo', né na'vij níj so' rihaan so', cataj níj so':

—Veé danj gaa ya_q ei. Caraa guee ní' rihaan Ya'anj ei —taj níj so' a.

Nana_q nihánj taj xna'anj che'é cha'anj nara'aa matzinj le'ej yo' a

5Gaa né cunó 'unj doj nana_q cavii rej nicun' chruun xlá sa_q, né cataj nana_q yo':

—Ca'mii sa_q inanj soj rihaan Diose_q síí noco_q ní' man á. Dan me se soj sij 'yaj suun rihaan so' sij aráj cochroj rihaan so' ro', ta'aj soj me síí nique, ne ta'aj soj me síí sa_q ata suun, ne ca'mii sa_q taran' soj che'é so' á —taj nana_q cavii rej nicun' chruun xlá sa_q yo' a.

6Gaa né cunó 'unj doj nana_q ca'mii que'ee ndo'o yuvij_q, né ase uun rá' unó' cayuj vaj chráá xij do', ase uun rá' unó' aguáj ndo'o tu'vii do', danj guun raj gaa cunoj se-nana_q níj so', né cataj níj so':

—Caraa guee ní' rihaan Ya'anj ei. 'O se guun che'é Diose_q síí 'nj ra'a man níj guun chij so' ei. Síí uun nucuaj qui'yaj cunudanj me so' adonj.
7Dan me se guun niha_q uxrá rá ní', né ca'mii sa_q ní' che'é so' á. 'O se nihánj me se anuû cha'anj nara'aa matzinj le'ej, né chanq xcaj so' man ro', aj quisíj qui'yaj chuvij_q no' man no' nara'aa no' ga so' ei. **8**Né rqué níi yatzij_q linó sa_q inanj cunuú no', né ndaa too chuguun ma'an yatzij_q yo', né naruvii sa_q ndo'o yatzij_q yo' a. Né yatzij_q yo' ro', me nu_q se sa_q qui'yaj níj síí vaa sa_q rihaan Diose_q adonj —cataj níj yuvij_q yo' a.

9Gaa né cataj yo'o so' rihanj a:

—Cachron_q so' nana_q nihánj rihaan yanj á. Dan me se vaa che'é gaa niha_q rá níj síí canacúún níi man cha xti'no cha'anj nara'aa matzinj le'ej yo', cachron_q so' á —taj so' rihanj, né cataj uún so' — Nana_q nihánj me nana ya_q ca'mii ma'an Diose_q adonj —taj uún so' a.

10Gaa né canicun' ruj 'unj rihaan so' quina'vij 'unj rihaan so' a.

Tzaj né cataj uún so' rihanj a:

—Se qui'yáá so' danj ma'. 'O se 'unj ro', me síí 'yaj suun ga níj tinuj níj soj sij nata_q se-nana_q Jesucristó rihaan yuvij_q a. Rihaan orún_q Diose_q na'vij so' ei. 'O se nu_q nana_q ca'mii níj síí nata_q se-nana_q Diose_q ro', me nana rqué Nimán Diose_q rihaan níj so', né se-nana_q Jesucristó me nana ya_q adonj —taj so' rihanj a.

**Nanq nihánj taj xna'anj che'é
síí taj xráá cuayó catzii a**

¹¹Gaa né quene'én 'unj se vaa naxra' rej xta', gaa né cavii 'o cuayó catzii, né síí taj xráá cuayó yo' ro', me síí cu'naj síí sa' a'mii nana ya a. Né síí no xcúún atá suun cu'naj uún so', né a'ne' nica so' cacun' che'é yuvii, né sa' uxrá unu' so' a. ¹²Ne ase vaa ya'an chuguun vaa rlij rihaan so', né que'ee ndo'o cachriin nuú raq so' a. Né nó se-chuvii so' xráá so', tzaj ne dan me se orún' so' me síí ne'en daj cu'naj so' a. ¹³Ne nū so' yatzij quixíj ndo'o ton man, ne tucu'náj nii se-nanq Diose man so' a. ¹⁴Né canoco' nij tanuu mān rej xta' xcó so', né táá nij so' xráá cuayó catzii, né nū taran' nij so' yatzij linó sa' catzii naruvii sa' a. ¹⁵Né 'nij tu'va so' neé espadá sihaa, né yo' me se vaa go' so' xráá nij yuvii mān rihaan chumii, né nicaj so' vará aga' hierró, né tumé ma'lan so' man nij yuvii a. Né ma'lan so' me síí ca'ne' cacun' che'é yuvii, né quirii so' nū cacun' atá yuvii, né nda' rá se vaa ru'maan che'é nii chruj uvá né rii nii nū na uvá ro', veé danj gaa guee quir'ya j so', né cavii nū cacun' atá yuvii, quir'ya j so' a. Dan me se racuíj so' man Diose síí uun nucuaj quir'ya j cunudanj axrij yuvaq Diose man nij síí tumé cacun' a. ¹⁶Né rihaan sagan' so' né rihaan ta'maan so' do', nó se-chuvii so', né síí 'nij ra'a man nū nij síí uun chij, né síí nicaj suun rey uun chij rihaan nū nij síí nicaj suun rey me se-chuvii so' a.

¹⁷Gaa né quene'én 'unj se vaa nicun' 'o se-mozó Diose tanuú

rihaan güii, né nucuaj ndo'o caguáj so' rihaan cunudanj nij xtaa do', rihaan cunudanj yachrúú do', cataj so', ne:

—Ca'na' cunudanj soj cunu chre' soj, né qui'ya j chuvii Diose cha xti'no soj ei. ¹⁸Ne dan me se nee man síí nicaj suun rey do', nee man tanuu uun chij doj do', nee man síí nucuaj do', nee man cuayó do', nee man nij síí taj xráá cuayó do', nee man mozó do', nee man síí ne uun mozó do', nee man síí nique do', nee man síí sa' atá suun do', cha soj á — cataj se-mozó Diose rihaan nij xo' a.

¹⁹Gaa né quene'én 'unj man xuu yuvaq yo' ga nij síí nicaj suun rey uun chij rihaan chumii ga nij tanuu nū rihaan nij so', né dan me se aj nuu chre' nij so' cunu' nij so' ga síí taj xráá cuayó catzii do', ga nij tanuu nū rihaan so' do' a. ²⁰Tzaj né quita'aa nii man xuu yuvaq yo' do', man síí nata' nanq né síí quir'ya j suun nocoo rihaan xuu yuvaq do' a. Né suun nocoo quir'ya j so' me se veé danj tiha' yu'unj ndo'o so' man nij síí ca'ne' rá quino se-ta'nga' xuu yuvaq yo' man do', síí quina'víj rihaan se-tinanga' xuu yuvaq che'é suun nocoo quene'en nij so' do' a. Gaa né dan me se quiril'íj nii man roj so' rque na ya'anj rej acaa ndo'o yo'ó azufré, né veé danj vaa i'na' roj so' quiril'íj nii man roj so' rihaan na ya'anj yo' a. ²¹Gaa né neé espadá nū tu'va síí taj xráá cuayó catzii yo' ro', me se cavi' yo'ó nij síí nocoo xcó roj so', quir'ya j neé espadá yo' a. Dan me se chá nij xtaa do', chá nij yachrúú do', man nee man nij síí cavi' yo' ndaa daj quisij caraa ma'lan rque nij xo' a.

**Nanq nihánj taj xna'anj che'é
míj nij yo' numjj xcuáá tu'vjj a**

20 Gaa ne quene'én 'unj yo'ó
se-mozó Diose cavii rej
xta', ne nanij so' 'na' so', ne oro'
so' aga' ne' ga raga' yavé 'nij tu'va
yu'uj cunuu rmíl ndo'o yo' a. ²Gaa
ne quita'aa so' xcuáá tu'vjj xcuáá
cayáán gaa naá a. Ne xcuáá tu'vjj
yo' ro', me síi chree, ne Satanás
cu'naj so' a. Gaa ne dan me se
nicaj se-mozó Diose aga' ne' numíj
se-mozó Diose man so' rque 'o míj
ya yo' a. ³Gaa ne quiril'íj se-mozó
Diose man so' rque yu'uj cunuu
rmíl ndo'o, ne caxrij so' raga', ne
cachrón so' 'o ta'nga' selló ya tu'va
yu'uj cunuu rmíl ndo'o yo', che'é rej
yo' qui'nij yuve xcuáá yo', gaa ne
se gaa nānj tiha' yu'unj uún xcuáá
tu'vjj yo' doj man nij yuvij man
rihaan chumij rque 'o míj ya yo' a.
Dan me se gaa quisij míj nij yo' yo',
gaa ne naché uún xcuáá tu'vjj yo'
doj tzin' a.

⁴Gaa ne dan me se quene'én 'unj
chruun xlá sa', ne vaa nij síi taj
nij chruun xlá sa' yo' a. Dan me
se ca'ne' Diose suun rihaan nij so'
se vaa ca'ne' nij so' cacun' che'é
nij yuvij a. Ne quene'én 'unj man
yo'ó nij síi ne rej yo' a. Ne nij so'
ro', me nij síi sa' cavi' che'é se-nana
Jesucristó nana' nata' nij so' do',
che'é se-nanq Diose do' a. Ne nij
so' ro', ne na'vjj nij so' rihaan xcuu
yuvaa do', rihaan se-tinangá' xcuu
yuvaa do' ma!. Ne ne ca'vej rá nij
so' cata' se-ta'nga' xcuu yuvaa yo'
caan rihaan nij so' do', ra'a nij so'
do' ma!. 'O se cunuu i'nq' uún nij
so', ne 'o míj yo' cayáán nij so' ne

guun chij nij so' ga Jesucristó a.

⁵Ne xq' yo'ó nij síi cavi', tzaj ne ne
cunuú i'nq' uún nij so' ndaa se
quisij ya nq' míj yo' yo' a. Tzaj ne
nij síi taj rihaan chruun xlá sa' yo'
ro', nij so' me nij síi cunuu i'nq'
uún asino yaan rihaan cunudanj
nij yuvij a. ⁶Dan me se síi vaa sa'
inanj me se síi cavii sa' ndo'o me
nij so', che'é se síi cunuu i'nq' uún
asino yaan me nij so' ei. Se ca'vee
daj chihqá míj cavi' uún nij so'
a ma!. Tzaj ne gunn nij so' xrej
cayáán rihaan Diose do', rihaan
Jesucristó do', ne gunn chij nij so' ga
Jesucristó nq' míj ya yo' ei.

⁷Gaa ne asa' quisij míj nij yo', gaa
ne curihanj uún síi cu'naj Satanás
taga' nq' so', ⁸gaa ne cavii so' tiha'
yu'unj so' man nij síi mān rihaan
nq' cachra' chumi' adonj. Dan
me se tiha' yu'unj so' man nij síi
ne chuman' Gog do', man nij síi ne
chuman' Magog do', gaa ne cunuu
chre' taran' nij so', qui'yaj so', che'é
rej cunu' nij so' a. Ne ase vaa que'ee
ndo'o nij yo'ó chruu naj tu'va na
ya'anj ro', danj gaa que'ee nij tuvi'
nij so' nānj ei. ⁹Dan me se cavii
nij so' rihaan taa, ne tucuachriin
nij so' man rej ne nij tanuu sa' nij
síi vaa sa' rihaan Diose do', man
ma'lan chuman' 'ee rá Diose man
do' a. Gaa ne maan orá yo' cavii
ndo'o ya'an rej xta' nanij yo' rihaan
yo'ó, gaa ne cacaan nq' nij síi chi'ii
yo', qui'yaj ya'an yo' nānj adonj.
¹⁰Gaa ne dan me se síi chree síi
tiha' yu'unj man nij so' ro', quiril'íj
nii man so' rque na ya'anj rej acaa
ndo'o yo'ó azufré, ne yo' me rej
nq' xcuu yuvaa do', síi nata' nana
ne do' a. Gaa ne dan me se nuvij

nigan' quiran' ndo'o nij so' sayuun nu' cavii nu' ca'anj nanj adonj.

**Nanq nihánj taj xna'anj che'é
chruun xlá xij catzii rej ca'ne'**

Diose cacun' che'é yuvii a

¹¹Gaa ne dan me se quene'én 'unj o' chruun xlá xij catzii, ne quene'én 'unj 'o síi taj chruun xlá yo', ne cuchu'vi' ndo'o nu' chumii do', nu' rej xta' do', ni'yaj roj yo' man so' a. Dan me se naxuun roj yo' man roj yo' rihaan síi taj chruun xlá, ne 'o se ne nari' roj yo' rej quinaj roj yo' a ma!. ¹²Gaa ne quene'én 'unj man nij síi cavi' uún a. Dan me se síi sa' ata suun do', síi nique do', síi nocoo do', síi cunii do', quene'én 'unj, ne nicun' nij so' rihaan síi taj chruun xlá xij catzii yo' a. Gaa ne nuxra' nii nij yanj libró a. Dan me se nuxra' nij so' man yo'ó yanj libró no se-chuvii nij síi gaa i'na' nu' cavii nu' ca'anj ga Diose a. Dan me se ca'ne' Diose cacun' che'é nij síi cavi' yo', ne ni'yaj so' nanq no rihaan nij yanj libró yo' nanq taj xna'anj ndaa vaa qui'yaj nij so' gaa vaa i'na' nij so' rihaan chumii a.

¹³Dan me se narqué na ya'anj nu' nij síi cavi' rque na ya'anj, ne me rej ma'an naj nij síi cavi' yo' nurihanj nij so' canicun' nij so' rihaan síi taj chruun xlá xij catzii yo' a. Dan me se ni'yaj Diose rihaan yanj libró, ne ca'ne' Diose cacun' che'é 'o 'o nij so' ndaa vaa qui'yaj 'o 'o nij so' a. ¹⁴Dan me se ma'an ta'naj 'yaj avi' yuvii do', nu' rej naj nimán nij síi cavi' do', quiri'íj Diose man nij yo' rihaan ya'an cacaña nij yo' a. Ne rihaan ya'an yo' ro', me rej yo' o cavi' ya uún nii nu' cavii nu'

ca'anj a. ¹⁵Ne xa' taran' nij síi nuvi' se-chuvii rihaan yanj no se-chuvii nij síi gaa i'na' nu' cavii nu' ca'anj, tzaj ne quiri'íj nii man nij so' rihaan ya'an, ne yo' o cacaña nij so' ei.

**Nanq nihánj taj xna'anj che'é rej
xta' nacä do', che'é yo'ó nacä do' a**

21 Dan me se cachén nu' rasuun nga, gaa ne quene'én 'unj rej xta' nacä do', yo'ó nacä do' a. 'O se aj navij nu' rej xta' nga do', yo'ó nacä do', ne na ya'anj me se nuvi' yo' naj a ma!. ²'O se 'unj sij cu'naj Juan me quene'en se vaa cavii chuman' guee chuman' Jerusalén nacä rej xta' rej ne Diose, ne nanij yo', ne ase uun rá' ni'ya' chanq nara'aa ro', dñaj guun raj ni'yaj 'unj man chuman' yo' a. ³Gaa ne dan me se cunó 'unj nanq ca'mii síi taj chruun xlá sa', cataj so', ne:

—Ni'yaj soj ei. Nihánj me rej cayáán Diose ga yuvii a. Dan me se cayáán so' ga nij yuvii, ne taj ya'anj so' man nij yuvii, ne dan me se cayáán rcua'aan Diose ga nij so', ne Diose síi noco' nij so' man me so' nanj adonj. ⁴Ne ma'an Diose ro', na've nu' na ayanj rihaan nij so', ne se cavi' uún nij so' a ma!. Ne se nanó rá nij so' do', se ta'vee nij so' a doj do', se quiran' nij so' a doj sayuun do', a ma!. 'O se aj cachén nu' rasuun nga yo' nanj adonj —taj síi taj rihaan chruun xlá sa' yo' a.

⁵Gaa ne cataj uún so':

—Ni'yaj soj ei. Nihánj me se qui'yaj nacä uún 'unj man cunudanj nij rasuun nanj ei —taj so', gaa ne cataj uún so'— Cachron so' nana nihánj rihaan yanj á. 'O se nana ya me nana nihánj, ne vaa che'é gaa

nucuaj rá soj manj se vaa qui'yáj nu' rasuun nihánj ei —taj so' a. ⁶Gaa ne cataj uún so' rihanj— Aj quisíj qui'yáá 'unj nu' rasuun nānj á. Ne ase vaa letrá A do', ase vaa letrá Z do', vaa 'unj, ne dan me se sij nicuñ' asij rque mej, ne veé 'unj canicuñ' nu' cavii nu' ca'anj nānj adonj. Ne rihaan síí nacoó na me se rque 'unj na co'q so', ne gaa i'ná! so' nu' cavii nu' ca'anj, qui'yaj na yo' ei. Ne dan me se co'q uún so' na, ne se ca'néj 'unj a doj sa'anj man so' a ma!. ⁷Ne síí 'yaj canaán ro', me se guun so' síí nicaj cunudanj rasuun si'yáá 'unj, ne 'unj ro', me se guun Diose taj ya'anj man nij so', ne nij so' ro', guun ta'níj ne'ej adonj. ⁸Tzaj ne xa' nij síí cunánj rihaan sayuun do', nij síí ne noco' raan manj do', nij síí 'yaj se chil'ií do', nij síí ticavi' tuvi' do', nij síí 'yaj chil'ií ga chaná do', nij síí chruun do', nij síí na'víj rihaan ya'anj acój yuvij do', taran' nij síí ne do', me se vaa rej cacaq nij so' rihaan ya'an, ne rej acaa ndo'o yo'óó azufré me yo' ei. Yo' me rej cavi' uún nij so' nu' cavii nu' ca'anj nānj chuguanj —taj síí taj rihaan chruun xlá sa' yo' a.

Naná nihánj taj xna'anj che'é chuman' Jerusalén nacá a

⁹Gaa ne ca'na! yo'o tuvi' chij nij se-mozó Diose síí nicaj chij nij co'oo araa ndaá ayanj ma'an chij nij sayuun a. Gaa ne cataj so' rihanj a:
—Cuvá! so' nihánj, ne tiháán 'unj chaná xcaj matzinj le'ej man rihaan so' á —taj so' rihanj a.

¹⁰Gaa ne dan me se ca'anj nicaj so' nimanj raá quij xcaq, gaa ne tihaq so' chuman' guee cu'naj

Jerusalén rihanj, ne cavii chuman' yo' rej xta' rej ne Diose, ne nanij yo' rihaan yo'óó a. ¹¹Ne chuman' yo' ro', me se ma'an ta'an Diose me 'yaj chuguun cunudanj chuman' yo' nānj adonj. Ne chuguun yo' ndaá vaa chuguun yahij chuguun tu'vee ndo'o a. Dan me se ase vaa yahij jaspe vaa yo', chuguun ndo'o yo' a. ¹²Dan me se nicuñ' 'o chingá chraan xij xcaq nū' anicaj tu'va chuman' yo', ne taj chuvij ta'yaa tu'va chingá yo', ne nicuñ' se-mozó Diose tu'va 'o 'o ta'yaa yo' a. Ne nó se-chuvij chuvij nij x'ne' nij yuvej israelítá rihaan chuvij nij ta'yaa yo' a. ¹³Dan me se rej síí güii rihaan chingá chraan ro', táá va'núj nij ta'yaa, ne rej norte rihaan chingá ro', táá ya'núj nij ta'yaa, ne rej sur rihaan chingá chraan ro', táá ya'núj nij ta'yaa, ne rej ata' güii rihaan chingá chraan ro', táá ya'núj nij ta'yaa yo' a. ¹⁴Ne vaa chuvij yuvej xij naj tacóó che'é chingá chraan yo', ne rihaan chuvij nij yuvej yo' ro', nó se-chuvij chuvij nij apóstol cune' matzinj le'ej man nata' se-nāná so' rihaan yuvej a.

¹⁵Ne se-mozó Diose síí ca'mii ga 'unj ro', nicaj so' 'o vará aga' oró míí, che'é rej xcaj ta'nga' so' chuman' do', nij ta'yaa do', nu' chingá do' a.

¹⁶Ne dan me se cuyaan vaa rej xcaq ga rej caxra' man chuman' yo' a. Gaa ne xcaj ta'nga' so' chuman' yo', ne vij míj táá yavíj cientó kilómetro vaa chuman' yo' rej xcaq do', rej caxra' do', rej xta' uún do' a. Dan me se cuyaan vaa rej xcaan do', rej caxra' do', rej xta' do', man chuman' yo' a. ¹⁷Gaa ne dan me se xcaj ta'nga' so' rej

xcaan xtaq' chingá yo', ne va'nuj
 chihaq ca'lanj metró taj doj vaa
 chraan chingá yo' xta' a. Dan me
 se ase vaa xcaj ta'nga' yuvij rasuun
 ro', danj vaa xcaj ta'nga' se-mozó
 Diose yo' nu' chingá yo' a. ¹⁸Ne
 inanj yahij jaspe me nu' chraan
 yo', ne inanj aga' oró míí sa' me nu'
 chuman' yo', ne ase vaa vidrió ro',
 danj vaa nu' aga' oró míí sa' yo' a.
¹⁹Ne canó me a' yahij chuguun
 tu'veq ndo'o ro', no rihaan tacóó
 chuman' yo' a. Dan me se yo'o
 yuvej xij naj tacóó chraan ro', me
 yahij jaspe, ne yo'o yuvej ro', me
 yahij zafiro, ne yo'o yuvej ro', me
 yahij ágata, ne yo'o yuvej ro', me
 yahij esmeralda a. ²⁰Ne yo'o yuvej
 ro' me yahij ónica, ne yo'o yuvej
 ro', me yahij cornalina, ne yo'o
 yuvej ro', me yahij crisólito, ne yo'o
 yuvej ro', me yahij berilo, ne yo'o
 yuvej ro', me yahij topacio, ne yo'o
 yuvej ro', me yahij crisopraso, ne
 yo'o yuvej ro', me yahij jacinto, ne
 yo'o yuvej ro', me yahij amatista a.
 Ne nu' nij yahij yo' ro', no rihaan
 'o 'o nij yuvej xij naj tacóó chingá
 chuman' yo' a. ²¹Ne chuvij nij
 ta'yaa taj rej atúj yuvij rque
 chuman' ro', me rmii perlá nanj a.
 Dan me se orún' rmii perlá yo' me
 'o 'o nij ta'yaa a. Ne inanj aga' oró
 míí sa' me nu' nij callé taj rque
 chuman' yo', ne ase vaa raqn vidrió
 ro', vaa nu' aga' oró míí yo' a.

²²Ne nuvi' nuvi' nocoo quene'én
 'unj rque chuman' yo' ma'. ¹O se
 ma'an Diose síi 'nij ra'a man ní'
 síi uun nucuaj qui'yaj cunudanj ga
 ma'an matzinj le'ej me roj síi guun
 nuvi' rque chuman' yo' nanj adonj.
²³Ne ne achiin güii do', yavii do',

chuguun rihaan chuman' yo' a ma'.
 'O se ma'an Diose chuguun rihaan
 chuman' yo', ne ma'an matzinj
 le'ej yo' guun aga' chuguun rque
 nu' chuman' yo' nanj chuguanj.
²⁴Ne cunudanj nij yuvij man rihaan
 chumij, curuvi' ni'yaj nij so' cachee
 nij so', qui'yaj ma'an chuman' yo' a.
 Ne nij síi nicaj suun rey ro', me se
 nicaj nij so' nu' silyaj nij so' rasuun
 sa', 'na' nij so' rque chuman' yo' a.
²⁵'O se inanj rej ranga' gaa yo', ne
 daj chihaq míí se caráán nii ta'yaa
 taj tu'va chuman' yo' ma'. ¹O se taj
 vaj rej nij chuman' yo' ma!. ²⁶Ne nu'
 rasuun sa' nicaj cunudanj nij yuvij
 man rihaan chumij me se ca'anj
 nicaj nii nu' rasuun sa' yo' rque
 chuman' yo' a. ²⁷Tzaj ne taj vaj
 a doj se chi'ii catuu rque chuman'
 yo' ma!. ¹O se síi 'yaj se chi'ii do',
 síi a'mii ne do', se catúj nij so' daj
 chihaq míí rque chuman' yo' a
 man adonj. Tzaj ne orún' nij síi no
 se-chuvij rihaan danj matzinj le'ej
 yanj libró no se-chuvij nij síi gaa
 i'na' ga Diose nu' cavii nu' ca'anj ro',
 orún' nij so' me nij síi catuu rque
 chuman' yo' nanj adonj.

22 Gaa ne tihaan se-mozó
 Diose yo' 'o chráá rihanj,
 ne chráá nuu na 'yaj vaa i'na' yuvij
 ga Diose nu' cavii nu' ca'anj me
 chráá yo' a. Ne ndaa chuguun raan
 ma'an chráá yo' a. Ne chráá yo' ro',
 me avii tacóó chruun xlá sa' xrúún
 Diose do', xrúún matzinj le'ej do' a.
²Ne tanuu callé nocoo taj rque
 chuman' yo' nicun' chruun 'yaj vaa
 i'na' yuvij ga Diose nu' cavii nu'
 ca'anj a. Dan me se nu' niha tu'va
 chráá yo' nicun' chruun yo' a. Ne
 vaa chuvij chruj rii chruun yo', ne

dan me se ino vaa chruj rii chruun yo' 'o 'o yavii, ne dan me se cunu' yo' mán chruj ra'a chruun yo' a. Ne coj man ra'a chruun yo' ro', 'yaj nahuun sa' cunudanij nij yuvii man rihaan chumij a.³ Ne taj vaj a doj rasuun chree man yo' a ma'. Ne chruun xlá sa' xrúún Diose do', xrúún matzinj le'ej do', nicun' chuman' yo', ne yo' me rej man nij síi 'yaj suun rihaan so' a.⁴ Ne rihaan ya quene'en nij so' rihaan ma'an ya Diose, ne quino se-chuvii Diose caan rihaan nij so',⁵ ne taj vaj rej nij quene'en nij so' rej yo' a ma'. Ne se cachein aga' chuguun do', naán güii do', rihaan nij so' a ma'. 'O se ma'lan Diose síi 'nij ra'a man ní' chuguun rihaan nij so', ne dan me se guun chij nij so' nu' cavii nu' ca'anj ga Diose nanj chuguanj.

Naná nihánj taj xna'anj se vaa nichrun' ca'na' uún Jesucristó a

⁶Gaa ne cataj uún se-mozó Diose yo' rihanj a:

—Vaa che'lé gaa nucuaj rá so' man naná ya nihánj ei. Ne Diose síi 'nij ra'a man ní' síi uun chij nimán nij síi nata' se-nana so' ro', ca'néé so' man se-mozó so' rihaan nij síi 'yaj suun rihaan so', che'lé rej tibaan se-mozó so' rihaan nij so' rasuun nichrun' guun adonj —taj se-mozó Diose yo' rihanj a.

⁷Dan me se:

—Nichrun' cuchij rihaan soj ei —taj Jesucristó rihaan ní' a.

Dan me se cavii sa' síi uno nu'
naná no rihaan yanj nihánj nana taj
xna'anj daj guun rej rihaan ní' a.
⁸'Unj sij cu'naj Juan ro', me síi
cuno nu' nana nihánj, ne 'unj me

síi quene'en nu' rasuun nihánj a. Dan me se gaa quisíj cunó 'unj do', quenelén 'unj do', gaa ne canicun' ruj 'unj na'vij 'unj rihaan se-mozó Diose síi tibaan nu' rasuun nihánj rihanj a.⁹Tzaj ne cataj so' rihanj a:

—Se qui'yáá so' danj ma!. 'O se síi 'yaj suun rihaan Diose ga so' do', ga taran' nij tinúú so' nij síi nata' se-nana Diose síi 'yaj nu' nana no rihaan yanj nihánj do', mej nanj adonj. Rihaan orún' Diose na'vij so' á —taj so' rihanj a.¹⁰'O se cataj uún so' — Se caráán yuve so' se-nana Diose nana taj xna'anj daj guun rej rihaan ní' nu' nana no rihaan yanj nihánj ma!. 'O se nichrun' quisij güii guun nu' nij rasuun nihánj nanj adonj.¹¹Che'é dan nij síi 'yaj cacun' ro', yo'o qui'yaj nij so' cacun', ne síi chi'ii nimán ro', yo'o gaa chi'ii nimán so' á. Ne síi vaa nicaj nimán, tzaj ne yo'o naquil'yaj sa' so' nimán so', ne síi vaa sa' rihaan Diose ro', yo'o gaa sa' so' rihaan Diose á —taj se-mozó Diose yo' a.

¹²Dan me se Jesucristó taj:

—Nichrun' cuchij rihaan soj ei. Ne nicaj 'unj se naru'vee 'unj rihaan soj chuguanj. Dan me se naru'vej rihaan 'o 'o soj ndaa vaa rasuun qui'yaj 'o 'o soj adonj.¹³Dan me se ase vaa letrá A do', ase vaa letrá Z do', vaa 'unj a. Dan me se 'unj ro', me síi taj yaan rihaan cunudanij, ne veé 'unj me síi nocó' xcó cunudanij a. Ne veé 'unj me síi nicun' asij gaa guun chumij, ne veé 'unj ro', me síi canicun' nu' cavii nu' ca'anj a.

¹⁴"Cavii sa' uxrá nij síi na'nu' sagan' ne navij cacun' atá so' a. 'O se cuno xcúún nij so' cha nij so'

chruj mān raq chruun 'yaj gaa i'na'
yuvii ga Diose nu' cavii nu' ca'anj,
ne catuu niж so' ta'yaa taj tu'va
chuman' yo' a. ¹⁵Tzaj ne xaq niж sii
'yaj ndaa vaa 'yaj chuvee, tzaj ne xe'
ro', quinaj niж so' do', niж sii chruun
do', niж sii 'yaj se chi'ii ga chanq do',
niж sii ticavil man tuvi' do', niж sii
na'vij rihaan ya'anj cacoj yuvii do',
niж sii nihā' rá ca'mii nanq ne do' a.

¹⁶"O se 'unj Jesucristó ro', me se
ca'néé 'unj se-mozó 'unj cuchi' so'
rihaan niж soj nata' so' nanq nihánj
rihaan soj, che'é rej ca'anj soj cataj
xna'anj soj nanq nihánj rihaan
cunudanj niж sii amán rá ni'yaj manj
ne 'o 'o chuman' adonj. 'Unj ro', me
ta'nii ta'nij si'no sii cu'naj David,
ne noco' xna'anj tuvi' so' gaj ei. Ne
ase vaa yati' xta'ngaa avii nichrun'
rá ranga' ro', vaa 'unj rihaan chumii
adonj —taj Jesucristó a.

¹⁷Ne dan me se Nimán Diose do',
chanq guun nica' Jesucristó do', taj
roj so': "Cuvá! so' ei", taj roj so' a.
Ne sii uno nanq nihánj ro', cataj so':
"Cuvá! so' á", cataj so' rihaan tuvi'
so' a.

Ne sii nacoо na ro', ca'na' so', ne
co'o so' na 'yaj vaa i'na' yuvii ga
Diose nu' cavii nu' ca'anj, sese me
rá so' a. Se naru'vee so' a 'ó cha'aa

che'é na yo' ma!. 'O se co'o uun so'
na yo' nanq adonj.

¹⁸Dan me se 'unj ro', me síí nata'
nu' nanq no rihaan yanq nihánj
rihaan niж soj, ne nanq taj xna'anj
daj guun rej rihaan ní' me nana
nihánj chuguanj. Ne sese nuta' yo'o
so' doj yo'o nanq uun rihaan yanq
nihánj, ne quiran' so' nu' sayuun
taj xna'anj yanq nihánj, qui'yaj
Diose adonj. ¹⁹Ne sese tirí' yo'o so'
ta'aj niж nanq no rihaan yanq nihánj
nanq taj xna'anj daj guun rej rihaan
ní', gaa ne daj chihqá míj se chá so'
chruj mān raq chruun 'yaj gaa i'na'
yuvii ga Diose nu' cavii nu' ca'anj
ndaa vaa taj xna'anj yanq nihánj,
qui'yaj Diose ma!. Ne se cayáán so'
chuman' guee, ndaa vaa taj xna'anj
yanq nihánj, qui'yaj Diose ma!.

²⁰Dan me se Jesucristó síí nata' ya
nanq nihánj me se taj so', ne:

—Ra'yanj cuchij rihaan soj ei —taj
so' rihaan ní' a.

"Veé dānj gaa ya ei. Cuvá!
so' Jesucristó, cuvá! so' sij 'nij
ra'a man nuj á", taj ní' rihaan
Jesucristó adonj.

²¹Dan me se me rá 'unj qui'yaj
ndo'o Jesucristó sij 'nij ra'a man ní'
se luj che'é niж soj nanq ei. Veé dānj
gaa ya ei.